

STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO POWIATU PILSKIEGO NA LATA 2015-2025

Piła, wrzesień 2014 rok

ZAMAWIAJĄCY:

Powiat Pilski
al. Niepodległości 33/35
64-920 Piła
www.powiat.pila.pl
starostwo@powiat.pila.pl

WYKONAWCA:

KiBS Konsulting i Badania Społeczne
dr Mikołaj Jacek Łuczak
ul. Wojkowskich 12
60-475 Poznań
Tel. +48 502 520 138
www.kibs.pl
biuro@kibs.pl

KOORDYNATORZY PROJEKTU:

Dr Ryszard Necel
Dr Przemysław Nosal

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
METODOLOGIA PRACY NAD STRATEGIĄ.....	7
1. DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA POWIATU PILSKIEGO.....	7
1.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA	7
1.2. LICZBA MIESZKAŃCÓW I GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA	8
1.3. WALORY PRZYRODNICZE	9
Rzeki	9
Jeziora	10
Lasy.....	10
1.4. UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE POWIATU	11
1.4.1. Przyrost naturalny	11
1.4.2. Obciążenie demograficzne populacji.....	12
1.4.3. Saldo migracji międzygminnych	12
1.5. INFRASTRUKTURA	13
1.5.1. Infrastruktura drogowa	13
1.5.2. Sieć wodociągowa i gazownicza	15
1.5.3. Warunki mieszkaniowe	17
1.6. EDUKACJA I KULTURA.....	18
1.6.1. Liczba i struktura szkół	18
1.6.2. Instytucje kultury.....	19
1.7. OCHRONA ZDROWIA	20
1.7.1. Inwestycje w ochronie zdrowia	20
1.8. POMOC SPOŁECZNA	20
1.8.1. Świadczenia z pomocy społecznej.....	20
1.8.2. Infrastruktura pomocy społecznej	25
1.8.3. Instytucjonalne formy opieki nad dzieckiem	26
1.8.4. Wsparcie rodziny i piecza zastępcza	27
1.9. EKONOMIA SPOŁECZNA	30
1.10. RYNEK PRACY.....	31
1.10.1. Struktura bezrobocia	31
1.10.2. Aktywność zawodowa	34
1.11. GOSPODARKA I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	34
1.11.1. Liczba podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON	34
1.11.2. Podmioty gospodarki narodowej według klas wielkości	35
1.11.3. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON – sektor publiczny i prywatny.....	36
1.11.4. Nowo zarejestrowane podmioty w rejestrze REGON.....	37
1.11.5. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach	38
1.11.6. Przeciętne wynagrodzenie brutto	38
1.12. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	39
1.12.1. Czynniki odpowiedzialne za bezpieczeństwo w powiecie.....	39
1.12.2. Przestępczość nieletnich	40
1.12.3. Bezpieczeństwo w ruchu drogowym	41
2. STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO POWIATU PILSKIEGO NA LATA 2015-2025 A INNE STRATEGICZNE DOKUMENTY	42

2.1.	POLITYKI UNIJNE ORAZ OGÓLNOPOLSKIE.....	42
2.2.	POLITYKI REGIONALNE.....	46
2.3.	POLITYKI WEWNĘTRZNE.....	48
3.	ANALIZA SWOT.....	48
4.	PROGNOZOWANIE. MISJA ORAZ OBSZARY STRATEGICZNYCH DZIAŁAŃ.....	51
4.1.	MISJA I WIZJA	51
4.2.	IDENTYFIKACJA OBSZARÓW STRATEGICZNYCH.....	51
4.2.1.	Przestrzeń przyjazna mieszkańcom.....	51
4.2.2.	Gospodarka	52
4.2.3.	Środowisko	53
4.2.4.	Rozwój kapitału ludzkiego.....	54
5.	OBSZARY STRATEGICZNE, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	55
6.	MONITORING STRATEGII	66
	WYKAZ TABEL I WYKRESÓW.....	71

WSTĘP

Dynamika zmian społeczno-gospodarczych zachodzących w powiatach województwa wielkopolskiego, w tym również w powiecie pilskim, wymaga przyjęcia określonej ścieżki rozwoju z określonymi obszarami priorytetowymi i kierunkami działań. Niniejsza *Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2015-2025* jest dokumentem, który ma odpowiadać na wyzwania rozwojowe powiatu poprzez diagnozę zasobów, analizę potencjałów oraz opracowanie pól interwencji w formie celów strategicznych, operacyjnych oraz kierunki działania.

Strategiczne działania umocowane w prezentowanym dokumencie opierają się na kilku zasadniczych założeniach. Po pierwsze, podchodzą one do pewnego szerokiego zagadnienia – w tym przypadku do kwestii rozwoju społeczno-gospodarczego – w sposób kompleksowy i wskazują zintegrowany ze sobą szereg działań, które mają na celu jak najskuteczniejsze rozwiązanie danej kwestii. Integrację w niniejszej Strategii zdefiniować można w dwóch wymiarach. Z jednej strony wiąże się ona z kompleksowym, uzupełniającym się charakterem poszczególnych działań. Z drugiej zaś, integracja ta dotyczy także odpowiedniego ulokowania ich w strategicznych działaniach wyższego szczebla (poziom europejski, krajowy i wojewódzki) oraz niższego szczebla (poziom gminy).

Po drugie, wyznaczenie katalogu działań poprzedzone zostało pogłębioną analizą (o charakterze naukowym lub eksperckim) i stanowi odpowiedź na konkretne zapotrzebowanie danej wspólnoty terytorialnej. Jednocześnie w procesie zaspokajania potrzeb działania strategiczne czerpać powinny z potencjału tejże zbiorowości – integrować kompetencje realizatorów na rzecz osiągnięcia spójnego celu.

Po trzecie, warto zwrócić uwagę na fakt, iż prezentowana strategia w dużej mierze jest kontynuacją Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2007-2015. Tworząc obszary strategiczne oraz kierunki działań autorzy w wielu miejscach odnosili się do poprzedniego dokumentu strategicznego. Zupełnie nową jakość stanowi diagnoza społeczno-gospodarcza oraz analiza SWOT, które opracowane zostały w oparciu o aktualne statystyki publiczne.

Po czwarte, działania strategiczne cechują się szeroką perspektywą czasową – cele wyznaczone są w okresie długoterminowym oraz zakładają ciągłość działań poszczególnych podmiotów w toku ich realizowania. Dzięki wspomnianemu na wstępie umocowaniu w dokumentach ich zapisy są wiążące dla przedstawicieli władz lokalnych. Pełnić mają one funkcje kierunków efektywnego zarządzania, które przyczynią się do skutecznego podjęcia współczesnych wyzwań stojących przed powiatem.

Na koniec należy podkreślić konsultacyjny charakter prac nad strategią. Jej poszczególne zapisy poddane zostały szerokim konsultacjom społecznym. W ramach prac nad dokumentem odbyły się dwa spotkania z kilkudziesięcioma przedstawicielami różnych środowisk: społecznych, samorządowych, biznesowych, urzędów i instytucji publicznych oraz radnych Rady Powiatu, podczas których przeprowadzono dyskusję nad potencjałami rozwojowymi powiatu oraz proponowanymi kierunkami rozwoju. Na etapie ustalania

poszczególnych celów i priorytetów w prace zespołu czynnie włączyło się kierownictwo powiatu.

Niniejszy dokument składa się z sześciu rozdziałów oraz wstępu i opisu metodologii. W rozdziale pierwszym przedstawione zostały uwarunkowania społeczno-gospodarcze powiatu pilskiego. Ukazują one rzeczywistą kondycję powiatu w obszarach, których dotyczy strategia. W rozdziale drugim zarysowane zostało ułożenie strategii w relacji ze strategicznymi dokumentami innych szczebli terytorialnych (od Unii Europejskiej po gminę). Rozdział trzeci to analiza SWOT powiatu, wypracowana podczas spotkań konsultacyjnych, wskazująca na mocne i słabe strony powiatu oraz stojące przed nim szanse i zagrożenia. Wizja, misja strategii oraz charakterystyka obszarów strategicznych opisane zostały w rozdziale czwartym. Rozdział piąty zawiera priorytety, cele i kierunki działań dla poszczególnych obszarów strategicznych. Rozdział piąty określa wskaźniki do ewaluacji przedstawionej Strategii.

Metodologia pracy nad strategią

Proces tworzenia *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2015-2025* przebiegał w czterech etapach.

Pierwszym etapem było diagnozowanie. W jego ramach określona została rzeczywista kondycja powiatu w wybranych obszarach związanych z rozwojem społeczno-gospodarczym. Umożliwił on powiązanie proponowanych w Strategii działań z faktycznym zapotrzebowaniem wspólnoty lokalnej.

Drugi etap stanowiło prognozowanie. Polegało ono na zdefiniowaniu strategicznych celów, głównych kierunków działania oraz pożądanych zmian, do których powinny one doprowadzić. Na tym etapie określone zostały najważniejsze ścieżki osiągnięcia celów wynikających z diagnozy.

Etap trzeci wiązał się z programowaniem, czyli rozpisaniem Strategii na szczegółowe priorytety i formy realizacji, w tym konkretne typy zadań, które należy podjąć, aby sprostać wyznaczonym wyzwaniom. Innymi słowy, szeroko ujęte mechanizmy działań zostały operacyjnie zawężone w taki sposób, aby na tym etapie można było delegować ich realizację.

Wreszcie celem etapu czwartego było zaprojektowanie działań, czyli sprowadzenie ich na taki poziom operacyjnego doprecyzowania, aby mogły one być wprowadzane w życie. Zostały stworzone wskaźniki umożliwiające monitorowanie procesu wdrażania kolejnych kroków.

Tak przeprowadzone prace nad Strategią zapewniają jej spójność, a także umożliwiają jej efektywne wdrażanie oraz późniejszą ocenę jej skuteczności.

1. Diagnoza społeczno-gospodarcza powiatu pilskiego

1.1. Ogólna charakterystyka

Powiat pilski położony jest w północnej części województwa wielkopolskiego. Należy do niego dziewięć gmin: jedna miejska – Piła, cztery miejsko-wiejskie: Łobżenica, Ujście, Wyrzysk i Wysoka oraz cztery wiejskie: Białośliwie, Kaczory, Miasteczko Krajeńskie i Szydłowo. Powiat pilski powstał w wyniku reformy administracyjnej z 1 stycznia 1999 roku i jest jednym z pięciu powiatów ziemskich, jakie powstały na bazie dawnego województwa pilskiego. Największym miastem jest Piła, w której mieszka ok. 75 tys. mieszkańców.

Powiat pilski jest jednym z 35 powiatów (w tym 4 miasta na prawach powiatu) istniejących w województwie wielkopolskim. Zajmuje obszar 1268,21 km², co stanowi 4,2% powierzchni województwa i daje mu piąte miejsce wśród powiatów wielkopolskich. Przebiegają tu dwie drogi krajowe: droga nr 10 ze Szczecina do Warszawy i droga nr 11 z Poznania do Koszalina.

Powiat pod względem geograficznym położony jest w dwóch makroregionach: Pojezierza Południowopomorskiego i Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej. Pierwszy z makroregionów obejmuje głównie fragmenty Pojezierza Krajeńskiego i Doliny Gwdy, drugi

– Dolinę Środkowej Noteci. Teren zawdzięcza swą rzeźbę działalności lądolodu skandynawskiego.

Powiat ma charakter typowo rolniczy, użytki rolne to około 77800 ha, przeważają grunty IV klasy. Dominują gospodarstwa indywidualne. Ważne miejsce w gospodarce powiatu zajmuje także leśnictwo. Pozyskiwana w miejscowych lasach tarcica stanowi ważny surowiec wykorzystywany w przemyśle meblarskim, papierniczym, a runo leśne (jagody, grzyby) przeznaczane jest na eksport. Miasto Piła jako stolica powiatu pełni szereg funkcji kulturalnych, usługowych oraz gospodarczych.

Region bogaty jest w akweny i kompleksy leśne, które stanowią ok. 29% obszaru. Główne rzeki przepływające przez powiat to Noteć, Gwda i Łobzonka. Największe jeziora znajdują się na terenie gminy Łobżenica.

1.2. Liczba mieszkańców i gęstość zaludnienia

W 2012 roku powiat piłski liczył 138 tysięcy 406 mieszkańców, jest to najliczniejszy powiat podregionu piłskiego; drugi pod tym względem jest powiat czarnkowsko-trzcieński, którego obszar zamieszkuje 88 tysięcy 169 mieszkańców. Pod względem wielkości powiat piłski zajmuje piąte miejsce w województwie wielkopolskim.

Ze względu na liczbę ludności pierwsze miejsce zajmuje miasto Piła, które zamieszkuje 74 tysiące 930 osób. Stanowi to ponad połowę ogólnej liczby ludności powiatu piłskiego. Drugą gminą co do wielkości jest Wyrzysk, liczący 14 tysięcy 226 mieszkańców. Najmniejszą gminą pod względem liczby ludności jest Miasteczko Krajeńskie z liczbą 3 tysięcy 231 mieszkańców.

Tabela 1. Liczba ludności w gminach powiatu piłskiego w 2012 roku

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	LICZBA LUDNOŚCI OGÓŁEM	W TYM KOBIETY
Powiat piłski	13 8406	70 734
Miasto Piła	74 930	38 987
Białośliwie	4 966	2 488
Kaczory	7 787	3 912
Łobżenica	9 792	4 782
Miasteczko Krajeńskie	3 231	1 620
Szydłowo	8 500	4 233
Ujście	8 118	4 041
Wyrzysk	14 226	7 267
Wysoka	6 856	3 404

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego za rok 2012

Wskaźnik gęstości zaludnienia opisuje liczbę ludności przypadającą na 1 km² powierzchni. Najwyższy wskaźnik ma miasto Piła (730), wartość ta znacznie odbiega

od średniej dla powiatu, która wynosi 109. Drugą gminą pod względem gęstości zaludnienia jest Wyrzysk (89). Znaczne różnice w wartościach wynikają z tego, że mamy do czynienia z silnie zurbanizowanym ośrodkiem miejskim – Piłą, który sąsiaduje z gminami o charakterze wiejskim lub miejsko-wiejskim o znacznie mniejszym potencjale ludnościowym. Warto jednak zaznaczyć, iż wskaźnik gęstości zaludnienia dla powiatu pilskiego znacznie nie odbiega od średniej dla województwa wielkopolskiego (116) a jest znacznie wyższy niż średnia dla całego podregionu pilskiego (64).

Tabela 2. Gęstość zaludnienia w gminach powiatu pilskiego w 2012 roku

JEDNOSTKA TERYTORYJALNA	GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA
Powiat pilski	109
Piła	730
Białośliwie	66
Kaczory	52
Łobżenica	51
Miasteczko Krajeńskie	46
Szydłowo	32
Ujście	63
Wyrzysk	89
Wysoka	56

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego za rok 2012

1.3. Walory przyrodnicze¹

RZEKI

Największą rzeką w powiecie pilskim jest Noteć – licząca 388,5 km, siódma pod względem długości rzeka w Polsce. Powiat pilski w większości położony jest na prawym brzegu Noteci; leżą nad nią gminy: Wyrzysk, Białośliwie, Miasteczko Krajeńskie, Kaczory i Ujście. Na rzece są cztery mosty – w Osieku nad Notecią, Białośliwiu, Milczu i Ujściu. Rzeką płynie dnem szerokiej Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej o szerokości od 2 do 6 km.

Kolejną co do wielkości rzeką przepływającą przez powiat pilski jest Gwda, prawy dopływ Noteci, która ma 145 km długości. Swoją początek bierze ze źródeł w okolicach wsi Porost (gm. Biały Bór), a wpada do Noteci w Ujściu, w odległości 9 km od Piły. Rzeką przecina z północy na południe zachodnią część powiatu pilskiego następujące tereny gmin: Szydłowo, Piła i Ujście; na tym odcinku ma ok. 28 km. Dopływami prawobrzeżnymi są płynące na tym terenie: Rurzyca, Piława z Dobrzycą oraz Rudnica. Z lewej strony nurt Gwdy zasilają Pankawa i Głomia.

¹ Opracowano na podstawie informacji uzyskanych ze strony internetowej Starostwa Powiatowego w Pile: www.powiat.pila.pl

Łobzonka jest prawostronnym dopływem Noteci. Ma 71,8 km długości, w granicach powiatu pilskiego prowadzi wody na odcinku około 50 km przez tereny gmin i miasta: Łobżenica oraz Wyrzysk. W pozostałej części płynie przez województwo kujawsko-pomorskie. Do dorzecza Łobzonki należą jej lewobrzeżne dopływy Lubcza (25,8 km) i Orla.

Głomia (długość 51 km) tylko w niewielkim odcinku – przy ujściu do Gwdy na wysokości wsi Dobrzyca – płynie przez powiat pilski, podobnie Piława (najdłuższy prawobrzeżny dopływ Gwdy, ok. 80 km), która kończy swój bieg na wysokości wsi Zabrodzie – wody Dobrzycy (64 km).

JEZIORA

Powiat pilski jest bardzo bogaty w wody stojące. Występują tu jeziora typu rynnowego: Wapińskie (128 ha), Rudnickie (Hamry, 23,26 ha), dla których charakterystyczne są wąskie kształty, strome brzegi i urozmaicona rzeźba dna. Obecne są również jeziora moreny czołowej: Leśne (12,82 ha), Piaszczyste (6,48 ha), Skrzatusz (11,88 ha) oraz małe jeziorka: Kuźnik Duży, Mały i Kuźniczek.

Szczególnie zasobne w jeziora są okolice Piły i tereny gmin Szydłowo, Kaczory oraz Łobżenica. Największymi jeziorami w powiecie są: Sławianowskie (324 ha), Stryjewo (151 ha), Falmierowskie (53 ha) i Ostrowite (47 ha); są to jeziora przepływowe, stanowiące naturalne zbiorniki retencyjne dla sieci rzecznej, a także odgrywające ważną rolę w gospodarce wodnej. Warto również zaznaczyć, iż niedaleko Osieka nad Notecią istnieje jeden z największych w kraju kompleksów stawów hodowlanych (Stawy Ostrówek) o powierzchni przekraczającej 300 ha.

LASY

Lasy zajmują powierzchnię 35,6 tys. ha, co daje wskaźnik lesistości 28,1% (lesistość województwa wielkopolskiego wynosi 25,2%). Lasy w 97% należą do Lasów Państwowych i są w administracji nadleśnictw: Kaczory i Zdrojowa Góra, należących do RDLP w Pile.

W składzie drzewostanów powiatu pilskiego zdecydowanie dominuje sosna zwyczajna, występują jednak również inne gatunki drzew: sosna pospolita, dąb szypułkowy, dąb bezszypułkowy, brzoza brodawkowata, olsza czarna, świerk pospolity, modrzew europejski, jesion wyniosły, buk zwyczajny, grab zwyczajny, topola, olsza szara, lipa drobnolistna, daglezwia zielona, robinia akacjowa, klon jawor, sosna wejmutka, topola osika, wiąz, dąb czerwony, klon.

Główne kompleksy leśne powiatu wchodzi w skład Puszczy nad Gwdą. Jest to obszar o powierzchni 72711 ha, położony na terenie województw: wielkopolskiego i zachodniopomorskiego. Walory krajobrazowe oraz bogactwo świata fauny i flory powiatu pilskiego sprawiły, że duża część jego obszaru – 41,9% (ponad 53 tys. ha) – objęta jest ochroną prawną. W powiecie istnieje pięć rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 1264 ha. Ustanowiono tu również 140 pomników przyrody, które są jedną z form ochrony indywidualnej, oraz użytki ekologiczne obejmujące powierzchnię 42,4 ha. Na terenie powiatu jest pięć rezerwatów przyrody: „Kuźnik”, „Wielkopolska Dolina Rurzyca”, „Zielona Góra”, „Smolary” i „Torfowisko Kaczory”.

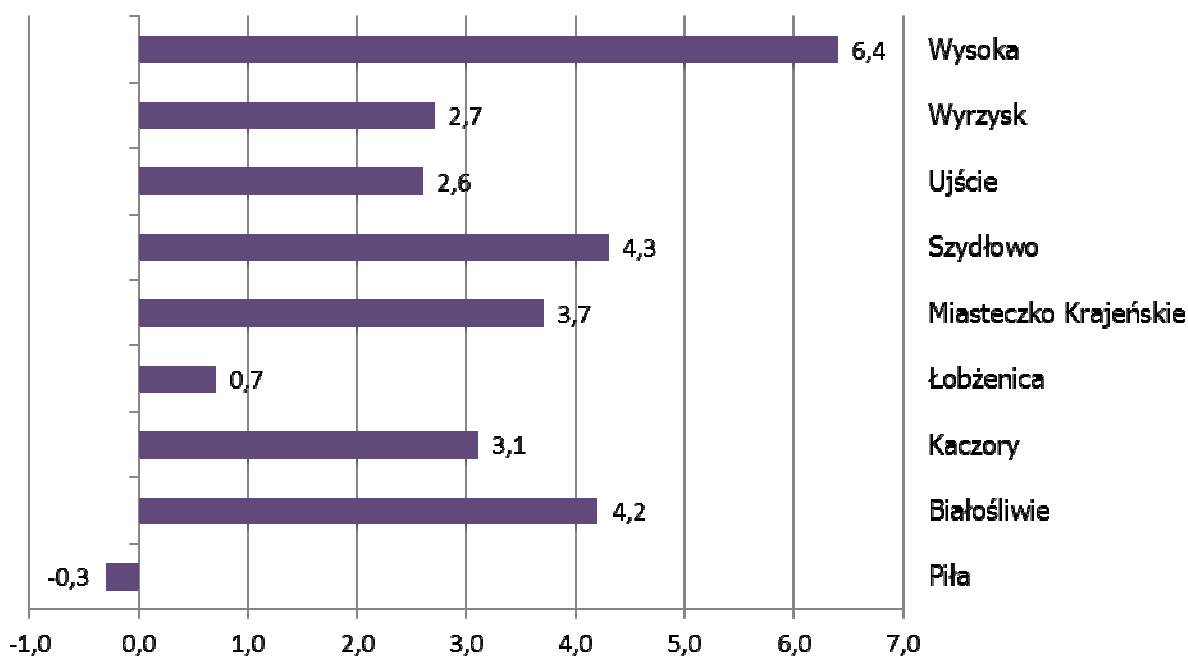
1.4. Uwarunkowania demograficzne powiatu

Procesy demograficzne stanowią jedną z podstawowych determinant rozwoju społeczno-gospodarczego. Sytuacja ludnościowa powiatu ma istotny wpływ z punktu widzenia podaży zasobów pracy, stanowi również istotną zmienną wyznaczającą priorytety w obszarze polityk publicznych, szczególnie w kontekście zachodzących procesów starzenia się społeczeństwa. W celu opisu uwarunkowań demograficznych powiatu pilskiego analizie poddany zostanie wskaźnik przyrostu naturalnego, wzięty będzie również pod uwagę poziom obciążenia demograficznego populacji oraz saldo migracji międzygminnych, ukazujące skalę przepływów ludnościowych.

1.4.1. Przyrost naturalny

Wskaźnik przyrostu naturalnego to różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów. Biorąc pod uwagę dane z całego powiatu, w roku 2012 najniższą wartość wskaźnika przyrostu naturalnego odnotowano w Pile. Warto podkreślić, że jest to jedyna gmina w powiecie pilskim, gdzie wskaźnik ten był ujemny. W pozostałych gminach wskaźnik ten był dodatni, chociaż zaobserwować można bardzo duże różnice w jego wartościach. Najwyższy wskaźnik przyrostu naturalnego był w gminie Wysoka i wynosił 6,4, następnie w gminie Szydłowo 4,3 oraz Białosławie 4,2. Średnia dla powiatu wynosiła 1,3 i nie wiele różniła się od średniej wojewódzkiej, która na koniec 2012 ukształtowała się na poziomie 1,8.

Wykres 1. Wskaźnik przyrostu naturalnego w gminach powiatu pilskiego – dane za rok 2012

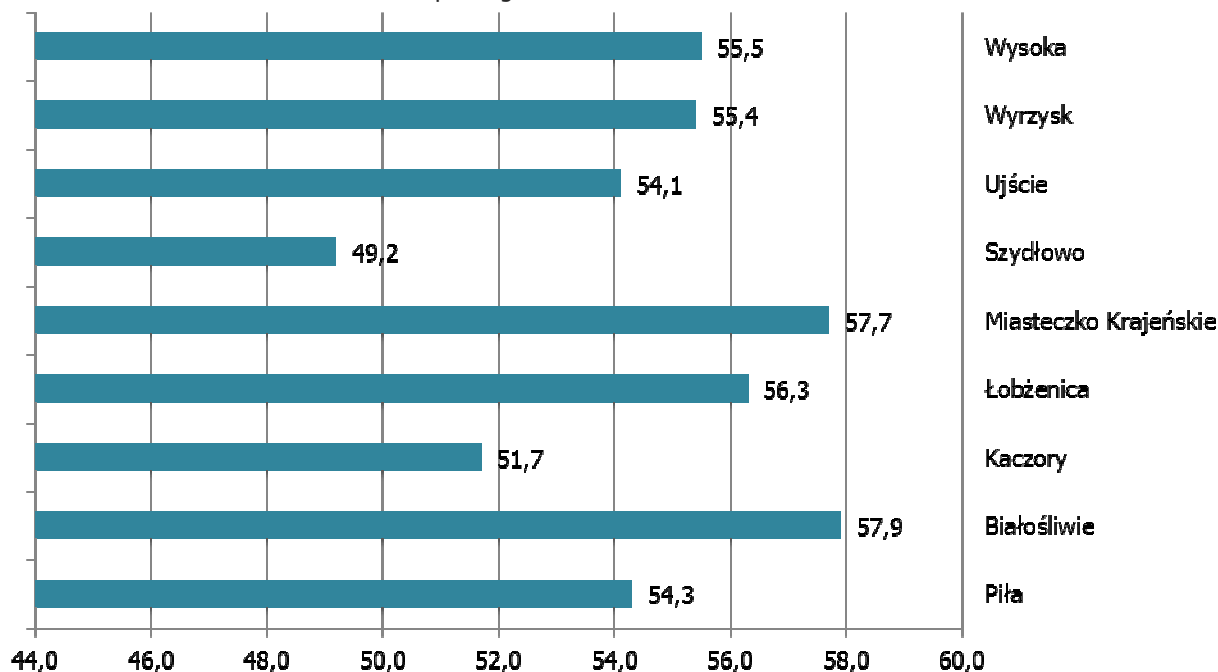

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego za rok 2012

1.4.2. Obciążenie demograficzne populacji

Obciążenie demograficzne populacji określa się na podstawie stosunku ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Na wiek nieprodukcyjny składa się wiek przedprodukcyjny, w którym ludność nie osiągnęła jeszcze zdolności do pracy, tj. grupa wieku 0-14 lat oraz wiek poprodukcyjny, w którym osoby są nieaktywne lub bierne zawodowo. Najwyższy poziom tak zdefiniowanego obciążenia demograficznego odnotowano w gminie Białośliwie (57,9), w gminie Miasteczko Krajeńskie (57,7) oraz Łobżenica (56,3)². Najmłodsze gminy, a więc takie, w których udział osób w wieku nieprodukcyjnym w stosunku do osób aktywnych na rynku pracy jest najniższy, to Szydłowo (49,2) oraz Kaczory (51,7). Średni wskaźnik obciążenia demograficznego dla powiatu pilskiego w 2012 roku wynosił 54,3 i był niższy niż dla Wielkopolski, gdzie wyniósł 56.

Wykres 2. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminach powiatu pilskiego – dane za rok 2012

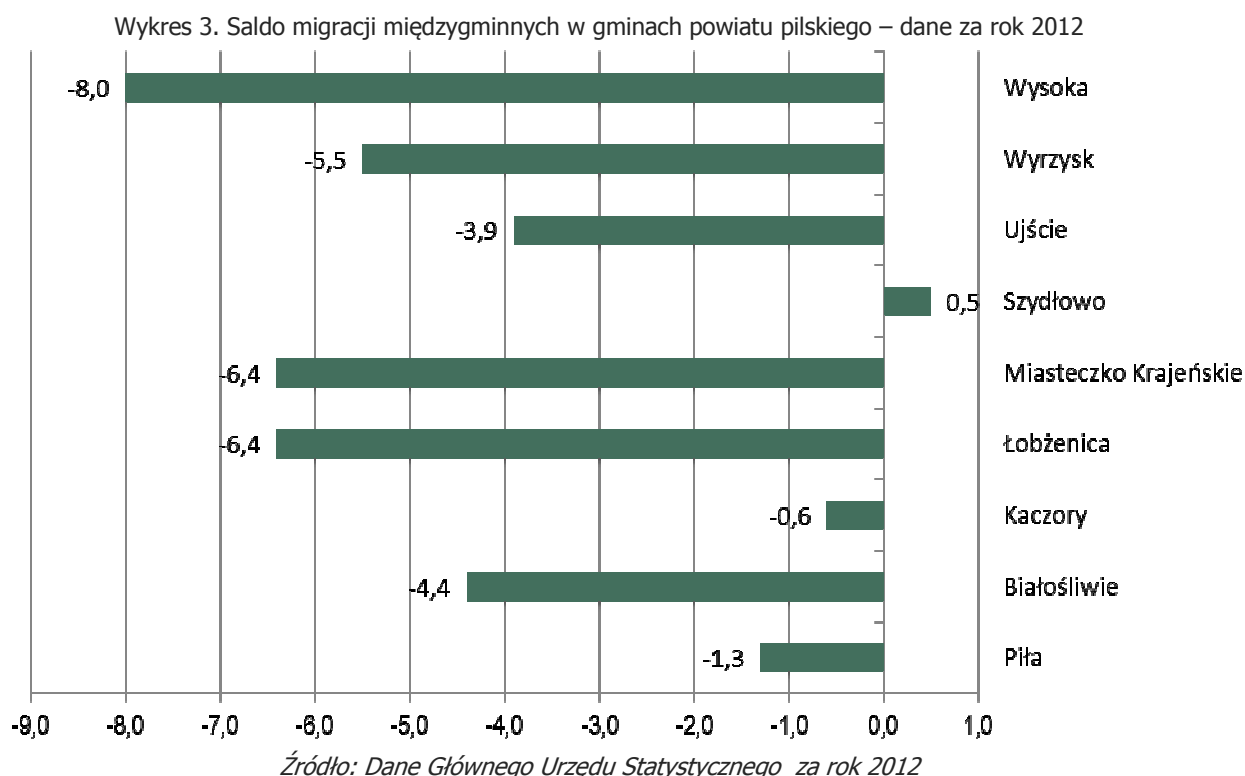

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego za rok 2012

1.4.3. Saldo migracji międzygminnych

Na zmiany liczby ludności, poza przyrostem naturalnym, mają również wpływ migracje zewnętrzne. Ujemne saldo migracji międzygminnych na 10 tysięcy osób w wieku produkcyjnym odnotowano we wszystkich gminach powiatu pilskiego z wyjątkiem gminy Szydłowo, gdzie saldo było dodatnie i wynosiło 0,5. Oznacza to, że w zdecydowanej większości gmin mamy do czynienia z sytuacją, w której więcej ludzi emigruje niż napływa. Dotyczy to nie tylko gmin wiejskich – problem dużego odpływu mieszkańców doświadcza również Piła, mimo, że jest największym miastem i stolicą subregionu.

²Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym, która przypada na 100 osób w wieku produkcyjnym.

1.5. Infrastruktura³

Infrastruktura stanowi dla każdego powiatu niezbędną materialną bazę – z jednej bowiem strony umożliwia ona integralność z województwem jako całością, z drugiej zaś strony, warunkuje rozwój poszczególnych gmin.

1.5.1. Infrastruktura drogowa

Zarówno cały powiat pilski, jak i jego poszczególne gminy posiadają rozbudowaną i funkcjonalną infrastrukturę drogową. W niektórych gminach infrastruktura pozostaje utrzymana na dość wysokim poziomie, w niektórych prezentuje się ona nieco gorzej (gmina Miasteczko Krajeńskie, miasto i gmina Wysoka). Jednocześnie należy także zauważyć, że infrastruktura drogowa powiatu wciąż jest dynamicznie rozwijana poprzez rozbudowę istniejących już dróg oraz budowę nowych fragmentów (np. obwodnic).

Przez powiat pilski przebiegają dwie drogi krajowe: droga nr 10 (ze Szczecina do Warszawy) oraz droga nr 11 (z Poznania do Koszalina). Mają one łączną długość 92 km, z czego ta pierwsza na terenie powiatu liczy 59 km, a druga 33 km. Poza tym jest także siedem innych dróg wojewódzkich o łącznej długości 88,5 km oraz sieć dróg powiatowych, które liczą łącznie 419,2 km. Sieć dróg gminnych posiada łączną długość 512,2 km.

³ Opracowano na podstawie „Raport o stanie powiatu pilskiego” sporządzonego przez Starostwo Powiatowe w Pile, Wydział Funduszy Pomocowych i Zamówień Publicznych

W przypadku poszczególnych gmin wygląda to następująco:

- Miasto Piła: Miasto posiada 28 odcinków ulic zaliczonych do kategorii dróg powiatowych, które wynoszą łącznie 43,2 km. Pozostałe ulice, mające charakter gminny, mają długość 139,6 km. Przez Pilę przebiegają również drogi wojewódzkie (11,4 km) oraz drogi krajowe nr 10 i nr 11.
- Gmina Białosław: trzydzieści dwie drogi gminne Białosława liczą łącznie 30,9 km. Cztery odcinki dróg powiatowych mają długość 20,5 km. Przez północną część gminy przebiega fragment drogi krajowej nr 10.
- Gmina Kaczory: sieć drogowa w gminie liczy łącznie 68,1 km długości. Z tego 48,8 km przypada na 6 odcinków dróg powiatowych, a 19,3 km na sześć dróg gminnych. Przez północną część gminy przebiega fragment drogi krajowej nr 10.
- Gmina Miasteczko Krajeńskie: sieć drogowa w gminie jest przeciętnie rozwinięta. Drogi gminne liczą łącznie 27,7 km. Drogi powiatowe w gminie mają długość 22,5 km. Długość ulic o statusie dróg powiatowych wynosi 2,72 km. Przez północną część gminy przebiega droga krajowa nr 10 Warszawa – Szczecin.
- Miasto i gmina Łobżenica: gmina ma stosunkowo rozległą sieć dróg o charakterze gminnym. Jest ich siedemdziesiąt jeden, o łącznej długości 130,3 km. Drogi powiatowe to piętnaście odcinków liczących 77,1 km oraz jedna ulica w mieście o długości 0,3 km. Jest również jedna droga wojewódzka o długości 15,5 km.
- Gmina Szydłowo: drogi gminne liczą łącznie 42 km. Czternaście odcinków dróg powiatowych ma długość 89,9 km. Przez gminę przebiegają dwie drogi krajowe (nr 10 Warszawa – Szczecin i nr 11 Poznań – Koszalin) oraz droga nr 179 z Piły do Gorzowa.
- Miasto i gmina Ujście: sieć dróg gminnych liczy dziewiętnaście odcinków i w sumie ma długość 46,2 km. Osiem odcinków dróg powiatowych ma długość 33,8 km. Droga wojewódzka Ujście – Czarnków na obszarze gminy ma 12 km. Gminę przecina droga krajowa nr 11 z Koszalina do Poznania.
- Miasto i gmina Wyrzysk: gmina dysponuje bardzo dobrze rozwiniętą siecią dróg o nawierzchni bitumicznej, które prowadzą do wszystkich trzydziestu sześciu miejscowości tego rejonu. Sieć dróg gminnych liczy czterdzieści odcinków, co daje w sumie długość 151,5 km. Dziewięć odcinków dróg powiatowych ma długość 40,8 km. Gminę przecina droga krajowa nr 10 Szczecin – Warszawa.
- Miasto i gmina Wysoka: gmina ma relatywnie ubogą sieć drogową. Drogi o charakterze gminnym liczą 76,7 km długości (dziesięć dróg). Siedem odcinków dróg powiatowych w gminie ma łączną długość 42,3 km, w tym 0,93 km – jest to ulica w mieście, która ma status drogi powiatowej.

Rozwiązaniem komplementarnym wobec infrastruktury drogowej jest z pewnością infrastruktura kolejowa. Jej kluczowym węzłem pozostaje miasto Piła. Przebiegają przez nie kluczowe połączenia – z Poznaniem, Bydgoszczą, Gorzowem Wielkopolskim, Wałczem, Czarnkowem i Koszalinem.

Możliwym uzupełnieniem i nie w pełni jeszcze wykorzystanym potencjałem infrastrukturalnym powiatu pozostaje także lotnisko, ulokowane na północno-zachodnich

obrzeżach Piły. Teren ten, przeznaczony do zachowania charakteru lotniskowego, zajmuje powierzchnię 322 ha.

1.5.2. Sieć wodociągowa i gazownicza

Powiat dysponuje dobrze rozwiniętą siecią wodociągową. Korzysta z niej 128 440 mieszkańców powiatu (92,8%). Z sieci kanalizacji korzysta 102 235 osób, czyli 73,9% mieszkańców. Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz zużycie wody w powiecie przedstawia tabela.

Tabela 3. Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz zużycie wody w powiecie

SIEĆ W KILOMETRACH		ZUŻYCIE WODY W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH		ŚCIEKI ODPROWADZANE W (W DAM ³)
Wodociągowa	Kanalizacyjna	Ogółem (DAM ³)	Na 1 mieszkańca (m ³)	
984,7	497,6	4 640,3	33,5	5 306

Źródło: Opracowano na podstawie „Raport o stanie powiatu pilskiego” sporządzonego przez Starostwo Powiatowe w Pile, Wydział Funduszy Pomocowych i Zamówień Publicznych

Warto podkreślić, że miasto Piła posiada dziewięć ujęć wody w dobrym stanie technicznym. Gmina Białośliwie dysponuje trzema ujęciami (w Białośliwiu, Niezychowie i Krostkowie), a na jej terenie istnieją wodociągi grupowe, które zaopatrują również w wodę część gmin ościennych: Miasteczko Krajeńskie i Wysoka. Sama gmina Wysoka posiada sześć ujęć wody, a Miasteczko Krajeńskie i Ujście – po pięć ujęć. Specyficznymi centrami ujęć wody można określić gminy Szydłowo (piętnaście ujęć wody), Łobżenica (trzyście ujęć) i Kaczory (trzyście ujęć).

Piła oraz Łobżenica mają najdłuższe sieci wodociągowe, najkrótszą zaś Miasteczko Krajeńskie. Należy jednak zauważyć, że w niemal każdej z gmin z sieci korzysta przynajmniej 80% mieszkańców.

Gorzej prezentuje się stopień skanalizowania powiatu. Z wyjątkiem Piły, Ujścia i Kaczor, z kanalizacji korzysta zwykle w przybliżeniu co drugi mieszkaniec pozostałych gmin. Najgorsza pod tym względem sytuacja jest w gminie Łobżenica, w której z kanalizacji nie korzysta trzech na czterech mieszkańców.

Szczegółowe długości sieci wodociągowych oraz kanalizacyjnych w poszczególnych gminach oraz ich wykorzystanie przez mieszkańców prezentuje poniższa tabela.

Tabela 4. Długości sieci wodociągowych oraz kanalizacyjnych w poszczególnych gminach oraz ich wykorzystanie przez mieszkańców

GMINA	WODOCIĄGI			KANALIZACJA		
	Długość sieci (km)	Liczba osób korzystających	% osób korzystających	Długość sieci (km)	Liczba osób korzystających	% osób korzystających
Piła	197,6	73 009	97,4	163,9	71 316	95,2
Białośliwie	61	4 421	89	25,3	2 693	54,2
Kaczory	82,1	7 504	96,4	77,3	5 404	69,4
Miasteczko Krajeńskie	51,4	3 024	93,6	34,2	1 253	38,8
Łobżenica	171,1	7 819	79,9	30,2	2 313	23,6
Szydłowo	108,7	6 913	81,3	44,6	4 341	51,1
Ujście	100,2	7 341	90,4	65,7	6 129	75,5
Wyrzysk	119	12 093	85	22,8	5 008	35,2
Wysoka	93,6	6 316	92,1	33,6	3 778	55,1

Źródło: Opracowano na podstawie „Raport o stanie powiatu pilskiego” sporządzonego przez Starostwo Powiatowe w Pile, Wydział Funduszy Pomocowych i Zamówień Publicznych

Należy również dodać, że na terenie powiatu funkcjonuje siedemnaście oczyszczalni ścieków, w tym sześć przemysłowych i jedenaście komunalnych: gmina Piła – jedna, gm. Białośliwie – jedna, gm. Kaczory – dwie (w tym jedna mechaniczno-biologiczna), gm. Łobżenica – cztery, gm. Miasteczko Kr. – jedna, gm. Szydłowo – trzy, gm. Ujście – trzy, gm. Wyrzysk – jedna, gm. Wysoka – jedna.

Znacznie mniejszy, w porównaniu z siecią wodociągową, odsetek mieszkańców powiatu korzysta z sieci gazowej. Jest to 78 659 osób czyli ok. 57% mieszkańców. W miastach wskaźnik ten wynosi 81,4%, na wsi jedynie 11,5%. Globalne statystyki na poziomie powiatu prezentuje poniższa tabela.

Tabela 5. Statystyki dotyczące sieci gazowej w powiecie

SIECI ROZDZIELCZE W KM	POŁĄCZENIA PROWADZĄCE DO BUD. MIESZKALNYCH I NIEMIESZKALNYCH	ODBIORCY GAZU (GOSP. DOM.)	ZUŻYCIE GAZU	
			tys. m ³	na 1 mieszkańca (m ³)
532,3	7 581	26 949	14 610,6	105,5

Źródło: Opracowano na podstawie „Raport o stanie powiatu pilskiego” sporządzonego przez Starostwo Powiatowe w Pile, Wydział Funduszy Pomocowych i Zamówień Publicznych

Analizując kwestię sieci gazowej w powiecie bardziej szczegółowo należy zauważyć, że jej centrum stanowi miasto Piła, gdzie niemal wszyscy mieszkańcy podłączeni są do sieci. W pozostałych gminach liczba osób korzystających z sieci nie przekracza 36%. Najniższy odsetek użytkowników jest w gminie Wyrzysk i wynosi on zaledwie 2,2% mieszkańców.

Szczegółowe długości sieci rozdzielczych, połączeń do budynków mieszkalnych, liczby odbiorców gazu oraz jego zużycie w poszczególnych gminach prezentuje poniższa tabela.

Tabela 6. Statystyki dotyczące sieci gazowej w gminach powiatu

GMINA	SIECI ROZDZIELCZE W KM	POŁĄCZENIA PROWADZĄCE DO BUD. MIESZKALNYCH	ODBIORCY GAZU (GOSP. DOM.)	% OSÓB KORZYSTAJĄCYCH	ZUŻYCIE GAZU	
					tys. m ³	na 1 mieszkańca (m ³)
Piła	213,3	4 990	23 172	87,8	11 116,2	169
Białośliwie	27,4	184	167	12,3	168,4	275,7
Kaczory	89,8	640	717	34,1	953,7	359,2
Miasteczko Krajeńskie	20,4	166	209	23,9	196,4	254,3
Łobżenica	23,1	528	732	24,7	468,8	193,8
Szydłowo	23,6	248	270	11,2	414,8	435,7
Ujście	47,6	406	934	35,3	539,3	188,2
Wyrzysk	29,9	78	97	2,2	231,9	741
Wysoka	57,2	341	651	33,4	521,1	227,6

Źródło: Opracowano na podstawie „Raport o stanie powiatu pilskiego” sporządzonego przez Starostwo Powiatowe w Pile, Wydział Funduszy Pomocowych i Zamówień Publicznych

1.5.3. Warunki mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe powiatu pilskiego liczą około 45 tysięcy lokali mieszkaniowych. Można zaobserwować długofalową, zróżnicowaną dynamikę przybywania tychże zasobów. Wyrażona liczbowo prezentuje się ona następująco:

Tabela 7. Liczba mieszkań oddanych do użytkowania

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba mieszkań oddanych do użytkowania	188	253	338	238	240	217	277	294

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, sierpień 2014

Każdego roku przybywa lokali mieszkaniowych, a w związku z tym zwiększa się także liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców.

Tabela 8. Liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców	306,0	307,0	308,5	309,1	310,8	318,2	320,0	322,2

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, sierpień 2014

Jednocześnie należy zauważyć, że na przestrzeni lat w interesujący sposób zmieniała się powierzchnia użytkowa oddawanych do użytku mieszkań.

Tabela 9. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania (m²)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania (m ²)	69,7	69,9	70,0	70,3	70,7	72,0	72,2	72,4

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, sierpień 2014

W odniesieniu do poszczególnych gmin przeciętna powierzchnia użytkowa wykorzystywanych mieszkań pozostaje bardzo zróżnicowana – od ponad 64 m² w Pile do ponad 97 m² w Kaczorach.

Tabela 10. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w zasobach mieszkaniowych poszczególnych gmin

GMINA	PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA JEDNEGO MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH
Białośliwie	88,9
Kaczory	97,1
Łobżenica	84,6
Miasteczko Krajeńskie	85,1
Piła	64,4
Szydłowo	94,2
Ujście	78,1
Wyrzysk	78,8
Wysoka	76,9

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, sierpień 2014

1.6. Edukacja i kultura

Edukacja i kultura stanowią istotne instrumenty władz powiatu w drodze do podnoszenia jakości życia mieszkańców.

1.6.1. Liczba i struktura szkół

Powiat pilski charakteryzuje się rozbudowaną siecią instytucji oświatowych. Na jego terenie funkcjonuje 129 szkół wszystkich szczebli, w których pobiera naukę 22 070 uczniów.

Tabela 11. Typy i ilości szkół oraz liczby ich uczniów i absolwentów

RODZAJ SZKOŁY	IŁOŚĆ SZKÓŁ	LICZBA UCZNIÓW	LICZBA ABSOLWENTÓW
Szkoły podstawowe	43	8 256	1 355
Gimnazja	19	4 427	1 610
Zasadnicze szkoły zawodowe	9	830	272
Licea ogólnokształcące	18	3 481	1 011
Licea profilowane	1	23	44
Technika	15	2 729	673
Technika uzupełniające	2	106	7
Szkoły policealne i pomaturalne	15	1 964	419
Szkoły podstawowe specjalne	2	107	23
Gimnazja specjalne	3	135	34
Szkoły specjalne przysposabiające do pracy	2	12	2
Razem	129	22 070	5 450

Źródło: Opracowano na podstawie „Raport o stanie powiatu pilskiego” sporządzonego przez Starostwo Powiatowe w Pile, Wydział Funduszy Pomocowych i Zamówień Publicznych

Poza tym w powiecie funkcjonują dwie szkoły wyższe (Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Pile oraz Wyższa Szkoła Biznesu w Pile) oraz jeden ośrodek zamiejscowy (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), w których studiuje łącznie 3 038 osób.

1.6.2. Instytucje kultury

Mieszkańcy powiatu pilskiego mają do dyspozycji ofertę szeregu samorządowych instytucji kultury, jak również ofertę inicjatyw prywatnych.

W Pile funkcjonuje Regionalne Centrum Kultury „Fabryka Emocji”. W jego ramach funkcjonuje kino „Koral” (drugim czynnym pilskim kinem jest „Helios”), teatry („Teatr Wirtualny” oraz „Teatr Tak!”), orkiestra rozrywkowa, zespół taneczny, zespół folklorystyczny, klub książki, klub seniora oraz liczne grupy zainteresowań. Na terenie poszczególnych gmin funkcjonują zaś gminne domy kultury.

Na terenie powiatu działają również trzy muzea: Muzeum Okręgowe w Pile, Muzeum Stanisława Staszica oraz Muzeum Kultury Ludowej w Osieku.

Podmiotami aktywnie animującymi życie kulturalne powiatu są także zlokalizowane w Pile: Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna im. Pantaleona Szumana oraz Biuro Wystaw Artystycznych i Usług Plastycznych. Ta pierwsza, obok liczących kilkaset tysięcy pozycji zbiorów, organizuje także imprezy kulturotwórcze i nowatorskie, spotkania autorskie, dyskusje, przedsięwzięcia animacyjne z książką oraz warsztaty i zajęcia z elementami biblioterapii. Ta druga zaś stanowi przestrzeń wystawienniczą oraz miejsce spotkań i artystycznego realizowania się mieszkańców powiatu. Działa również Młodzieżowy Dom Kultury, który pełni funkcję kulturotwórczą i edukacyjną dla dzieci i młodzieży z Piły i powiatu.

1.7. Ochrona zdrowia⁴

Na terenie powiatu pilskiego funkcjonują trzy zakłady opieki zdrowotnej udzielające świadczeń z zakresu leczenia stacjonarnego: Szpital Specjalistyczny w Pile i Szpital Powiatowy Sp. z o.o. w Wyrzysku oraz niepubliczna Klinika Ars Medical w Pile. Liczba łóżek szpitalnych na 10 tys. mieszkańców wynosi 54,7. Ponadto na terenie powiatu funkcjonuje pięćdziesiąt pięć przychodni lekarskich. Na jedną przychodnię przypada 2 516 mieszkańców. Wskaźnik porad podstawowej opieki zdrowotnej udzielonych na jednego mieszkańca wynosi 4,9. W 2012 roku z porad lekarskich skorzystały 1 003 044 osoby. W 2012 roku funkcjonowało trzydzieści osiem aptek i trzy punkty apteczne, co daje wysoki wskaźnik dostępności, gdyż na jedną aptekę przypada 3 642 mieszkańców.

1.7.1. Inwestycje w ochronie zdrowia

Czternastego września 2012 r. oddano do użytku nowo wybudowane Centrum Powiadamiania Ratunkowego w Pile. Projekt był współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013.

Inwestycją o istotnym znaczeniu w obszarze ochrony zdrowia było również zorganizowanie czterech stanowisk wyczekiwania jednostek ratownictwa medycznego oraz lądowiska dla śmigłowców sanitarnych, w tym przy Szpitalu Specjalistycznym w Pile – lądowisko stałe oraz przy Szpitalu w Wyrzysku – lądowisko tymczasowe.

1.8. Pomoc społeczna

1.8.1. Świadczenia z pomocy społecznej

W powiecie pilskim w 2013 roku świadczenia z pomocy społecznej odbierały 8 452 osoby⁵, co stanowiło 4,4% ogółu świadczeniobiorców w województwie wielkopolskim w 2013 roku. Osoby otrzymujące świadczenia z systemu pomocy społecznej stanowiły nieco ponad 6% ludności zamieszkującej powiat pilski. Na przestrzeni lat 2011-2013 liczba osób pobierająca świadczenia w powiecie pilskim systematycznie wzrastała, przyrost świadczeniobiorców w 2013 roku w porównaniu do roku 2011 kształtował się na poziomie 12%. Na wzrost liczby osób pobierających świadczenia niewątpliwie wpływ miała zmiana kryteriów dochodowych w pomocy społecznej. Od 1 października 2012 r. obowiązują zweryfikowane kryteria dochodowe uprawniające do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej i tak, dla osoby samotnie gospodarującej ustalono kryterium w wysokości 542 zł (zmiana z kwoty 477 zł), dla osoby w rodzinie w wysokości 456 zł (zmiana z kwoty 351 zł, Podstawa prawna – art. 9 ust. 8 ustawy o pomocy społecznej – rozporządzenie Rady Ministrów z 17 lipca 2012 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, Dz. U. poz. 823)⁶. Wzrost liczby świadczeniobiorców w ostatnich latach jest tendencją ogólnowojeńską. W Wielkopolsce

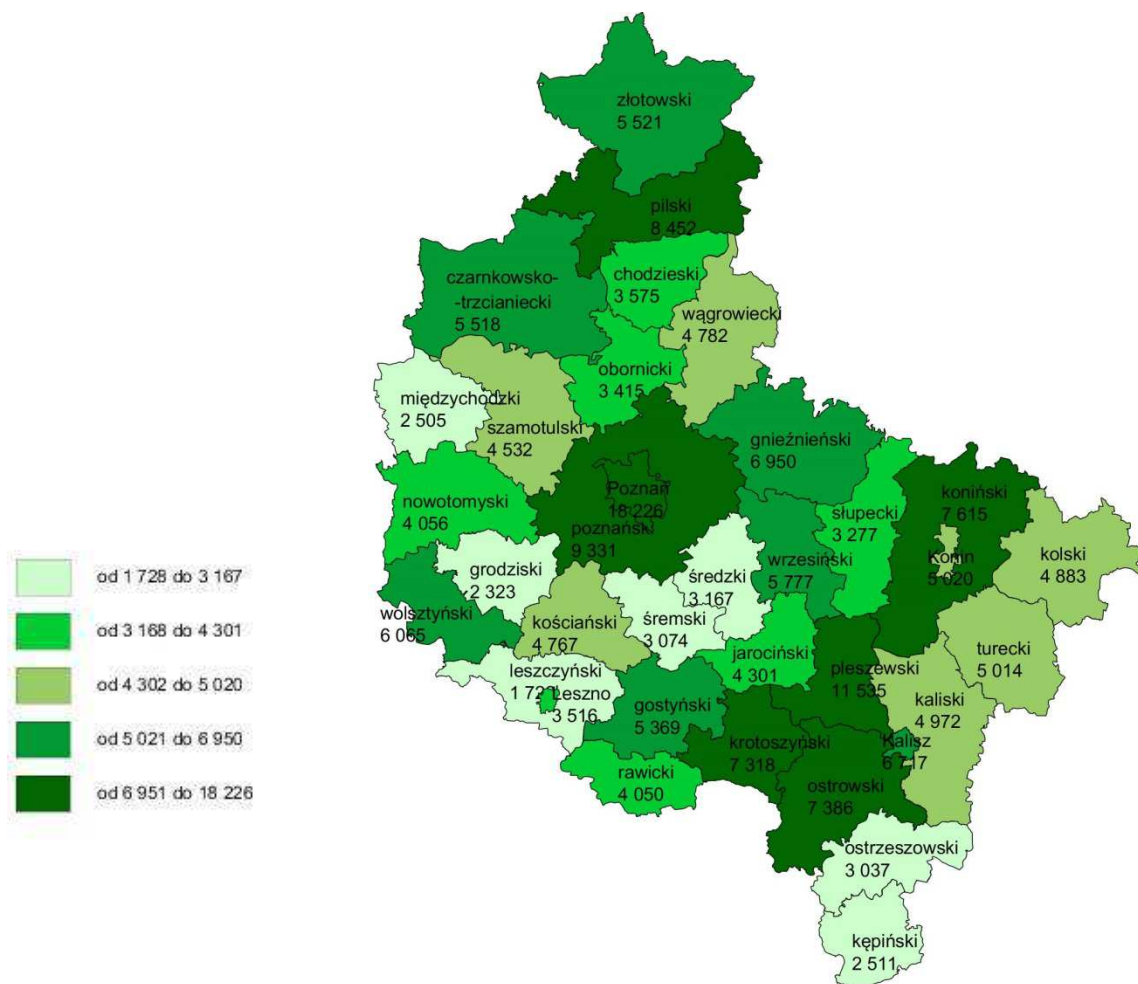
⁴ Opracowano na podstawie „Raport o stanie powiatu pilskiego” sporządzonego przez Starostwo Powiatowe w Pile, Wydział Funduszy Pomocowych i Zamówień Publicznych

⁵ Łączna liczba osób pobierająca świadczenia w ośrodkach pomocy społecznej oraz powiatowym centrum pomocy rodzinie.

⁶ Raport wojewódzki Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Województwa Wielkopolskiego za rok 2013, s. 31

świadczenie z pomocy społecznej w 2013 r. przyznano 190 285 osobom (o 7 956 os. więcej aniżeli w 2012 r.)⁷. Poniższa mapa przedstawia liczbę świadczeniobiorców w województwie wielkopolskim w kontekście poszczególnych powiatów.

Mapa 1. Liczba osób, którym w 2013 roku przyznano świadczenie z pomocy społecznej w wielkopolskich powiatach

Źródło: Opracowane na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2013 rok

W 2013 roku w porównaniu do 2012 roku liczba świadczeniobiorców wzrosła w pięciu gminach powiatu pilskiego. W tym samym roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie także odnotowało przyrost osób pobierających świadczenia.

⁷ Ibidem, s. 33

Tabela 12. Liczba świadczeniobiorców i odsetek świadczeniobiorców w stosunku do liczby ludności w gminach powiatu pilskiego

GMINA	TYP GMINY	LICZBA ŚWIADCZENIOBIORCÓW W GMINACH		ODSETEK POBIERAJĄCYCH ŚWIADCZENIA W LICZBIE LUDNOŚCI W GMINACH	
		2012	2013	2012	2013
Białośliwie	wiejska	346	286	7,0%	5,8%
Kaczory	wiejska	448	422	5,8%	5,4%
Łobżenica	miejsko-wiejska	484	513	4,9%	5,2%
Miasteczko Krajeńskie	wiejska	139	124	4,3%	3,8%
Piła	miejska	3 892	4 200	5,2%	5,6%
Szydłowo	wiejska	471	200	5,5%	2,3%
Ujście	miejsko-wiejska	460	480	5,7%	5,9%
Wyrzysk	miejsko-wiejska	682	718	4,8%	5,1%
Wysoka	miejsko-wiejska	287	373	4,2%	5,5%
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie		538	1 136		
Łącznie gminy + PCPR:		7 747	8 452		

Źródło: Opracowane na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2013 rok

Świadczenia z pomocy społecznej dzielą się na pieniężne i niepieniężne. W myśl art. 36 ustawy o pomocy społecznej wśród świadczeń pieniężnych wyróżniamy: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy, zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie, pomoc dla rodzin zastępczych, pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki, świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd. Do świadczeń niepieniężnych należą: praca socjalna, bilet kredytowany, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenia społeczne, pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy, specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia, mieszkanie chronione, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, opieka i wychowanie w rodzinie zastępczej i w placówce opiekuńczo-wychowawczej, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym - w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc

na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych, szkolenia, poradnictwo rodzinne i terapia rodzinna prowadzone przez ośrodki adopcyjno-opiekuńcze.

Z danych przedstawionych w poniższej tabeli wynika, iż około 50% świadczeniobiorców pobierało świadczenia pieniężne oraz niepieniężne w Pile. Należy pamiętać o tym, że Piłę zamieszkuje 54% ogółu ludności powiatu, co wpływa na skumulowanie pewnych zjawisk społecznych (także negatywnych) oraz zwiększenie liczby ludności posiadającej określone problemy społeczne.

Tabela 13. Liczba osób pobierająca świadczenie pieniężne i niepieniężne w powiecie pilskim

GMINA	TYP GMINY	LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCA ZE ŚWIADCZEŃ PIENIĘŻNYCH		ODSETEK ŚWIADCZENIOBIORCÓW PIENIĘŻNYCH W GMINIE W ŁĄCZNEJ LICZBIE ŚWIADCZENIOBIORCÓW PIENIĘŻNYCH W POWIECIE		LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCA ZE ŚWIADCZEŃ NIEPIENIĘŻNYCH		ODSETEK ŚWIADCZENIOBIORCÓW NIEPIENIĘŻNYCH W GMINIE W ŁĄCZNEJ LICZBIE ŚWIADCZENIOBIORCÓW NIEPIENIĘŻNYCH W POWIECIE	
		2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Białośliwie	wiejska	133	136	2,8%	2,6%	232	178	6,9%	4,9%
Kaczory	wiejska	238	202	5,0%	3,8%	244	261	7,3%	7,2%
Łobżenica	miejsko-wiejska	275	285	5,8%	5,3%	232	249	6,9%	6,9%
Miasteczko Krajeńskie	wiejska	85	77	1,8%	1,4%	56	49	1,7%	1,4%
Piła	miejska	2 416	2 564	50,9%	48,1%	1 706	1 880	50,8%	51,8%
Szydłowo	wiejska	287	174	6,0%	3,3%	82	112	2,4%	3,1%
Ujście	miejsko-wiejska	289	311	6,1%	5,8%	177	169	5,3%	4,7%
Wyrzysk	miejsko-wiejska	384	437	8,1%	8,2%	313	333	9,3%	9,2%
Wysoka	miejsko-wiejska	197	212	4,2%	4,0%	223	193	6,6%	5,3%
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie		442	932	9,3%	17,5%	96	204	2,9%	5,6%
Łącznie gminy + PCPR:		4 746	5 330			3 361	3 628		

Źródło: Opracowane na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2013 rok

Łączna kwota wydatkowana w powiecie pilskim na świadczenia pieniężne w postaci zasiłku stałego, zasiłku okresowego i zasiłku celowego w 2013 roku wyniosła 12 459 794 zł (w 2012 r. – 10 248 213 zł). Na świadczenia niepieniężne w postaci zapewnienia posiłku, schronienia, ubrania, sprawienia pogrzebu oraz pobytu w domu pomocy społecznej w 2013 roku wydatkowano 5 257 352 zł (w 2012 r. – 4 643 151 zł), 53,3% tej kwoty wydatkowano na odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej, natomiast nieco ponad 32% na zapewnienie posiłku.

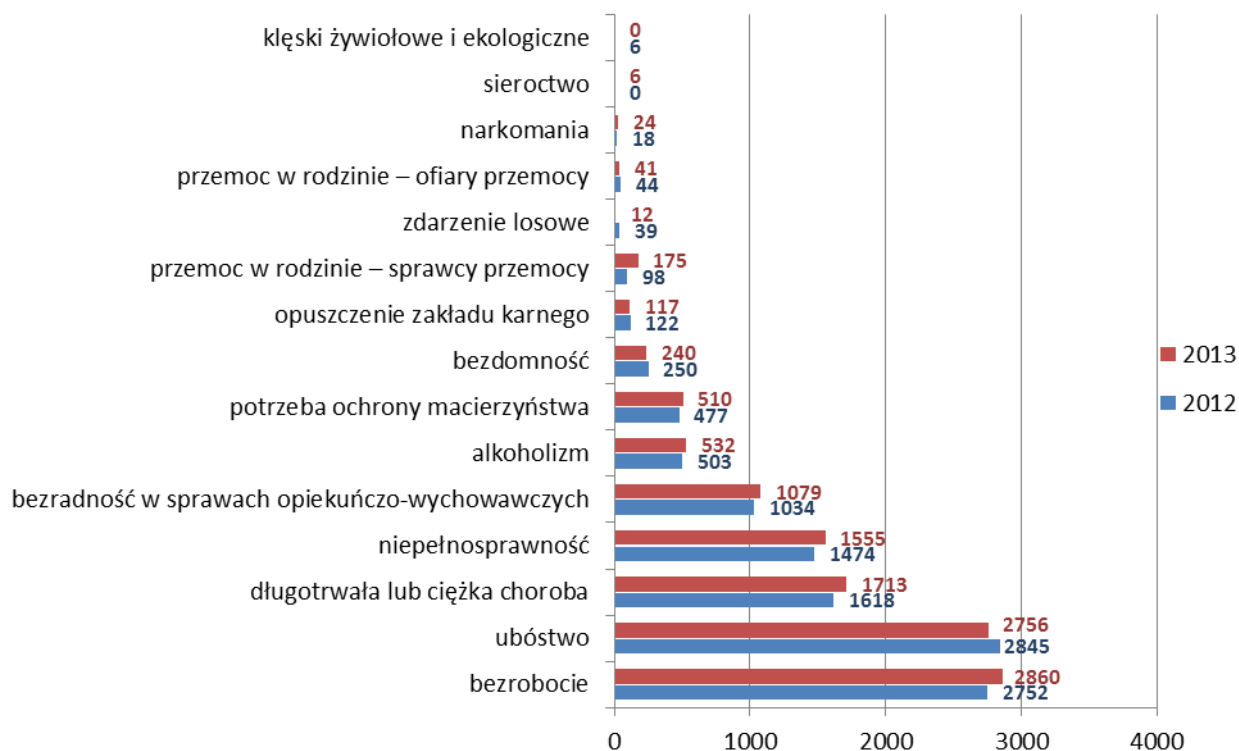
Na przestrzeni ostatnich kilku lat, podobnie jak w całym województwie wielkopolskim, czterema głównymi powodami udzielania pomocy i wsparcia były niezmiennie: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba i niepełnosprawność; zmienna była natomiast ich kolejność na liście rankingowej w poszczególnych latach.

Lista najczęstszych powodów udzielania wsparcia w powiecie pilskim w 2013 wyglądała następująco: 1. Bezrobocie – 2 860 rodzin (w 2012 r. – 2 752) 2. Ubóstwo – 2 756 rodzin (w 2012 r. – 2 845), 3. Długotrwała lub ciężka choroba – 1 713 rodzin (w 2012 r. – 1 618), 4. Niepełnosprawność – 1 555 rodzin (w 2012 r. – 1 474 rodziny).

W województwie wielkopolskim w 2013 roku lista najczęstszych powodów udzielania wsparcia wyglądała następująco: 1. Ubóstwo – 55 585 rodzin (3 085 rodzin więcej niż w 2012 r.), 2. Niepełnosprawność – 51 614 rodzin (1 556 rodzin więcej niż w 2012 r.) 3. Bezrobocie – 50 010 rodzin (3 657 rodzin więcej niż w 2012 r.), 4. Długotrwała lub ciężka choroba – 42 967 rodzin (1 831 rodzin więcej niż w 2012 r.).

W przypadku niektórych gospodarstw domowych dochodzi do sprzężenia kilku problemów i występowania wielu dysfunkcji społecznych w jednym środowisku rodzinnym, dlatego też liczba rodzin korzystająca z pomocy z powodu poszczególnych powodów udzielenia wsparcia nie sumuje się do 100% (jedna rodzina mogła korzystać z pomocy społecznej z powodu kilku problemów, a tym samym mogła zostać uwzględniona w kilku kategoriach).

Wykres 4. Powody udzielania pomocy i wsparcia w powiecie pilskim

(wg liczby rodzin korzystających)⁸ Źródło: Opracowane na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2013 rok

⁸ Katalog problemów z powodu których udzielana jest pomoc i wsparcie z systemu pomocy społecznej znajduje się w ustawie o pomocy społecznej.

1.8.2. Infrastruktura pomocy społecznej

W skład zasobu instytucjonalnego pomocy społecznej powiatu pilskiego wchodzi:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile realizujące zadania powiatu w zakresie pomocy społecznej,
- dziewięć ośrodków pomocy społecznej (zlokalizowanych w Białośliwiu, Kaczorach, Łobżenicy, Miasteczku Krajeńskim, Pile, Szydłowie, Ujściu, Wyrzysku i Wysokiej) wykonujących zadania z zakresu pomocy społecznej w gminie,
- pięć domów pomocy społecznej (w Pile, Chlebnie, Dębnie, Falmierowie i Rzadkowie) świadczących usługi: bytowe, opiekuńcze, wspomagające, edukacyjne osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, w formach i zakresie wynikających z indywidualnych potrzeb. W 2013 roku z 416 miejsc łącznie skorzystało 450 osób,
- jeden środowiskowy dom samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi w Pile, którego zadaniem jest zapewnienie wsparcia społecznego osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom poprzez świadczenie odpowiednich specjalistycznych usług opiekuńczych. Z tego typu usług skorzystało w 2013 roku 40 osób,
- dwa dzienne domy pomocy, których celem jest integrowanie i wzmocnienie środowisk ludzi starszych oraz niepełnosprawnych. W Centrum Aktywizacji Osób Starszych i Niepełnosprawnych w Pile prowadzone są zajęcia kulturalno-oświatowe i sportowo-rekreacyjne. W roku 2013 działaniami Centrum zostało objętych 415 osób,
- specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie w Pile oferujący wsparcie w zakresie interwencyjnym, terapeutyczno-wspomagającym oraz bytowym. Zadaniem Ośrodka jest zapewnienie schronienia ofiarom przemocy w rodzinie, bez skierowania i bez względu na dochód, na okres do 3 miesięcy z możliwością przedłużenia w przypadkach uzasadnionych sytuacją ofiary przemocy w rodzinie. Jest on przygotowany na przyjęcie 30 osób,
- Centrum Pomocy Bliźniemu w Pile, do którego są włączone następujące placówki:
 - Dom dla matek samotnie wychowujących dzieci, kobiet bezdomnych i niepełnosprawnych MONAR – MARKOT w Pile,
 - Noclegownia dla osób bezdomnych i najuboższych MONAR – MARKOT w Pile,
 - Dom dla mężczyzn z problemem alkoholowym w Pile.

Poprzez profesjonalną pracę placówki mającą na celu zagwarantowanie podopiecznym świadczeń socjalnych (schronienia, wyżywienia, pomoc w załatwianiu spraw osobistych i urzędowych), jak też zapewnienie im poczucia bezpieczeństwa, wsparcia psychologicznego i różnych form terapii w 2013 roku zaoferowały pomoc 312 osobom.

- jeden klub samopomocy (Piła), który inicjuje i wspiera rozwój grup samopomocy i wsparcia, dążąc do ich wzmocnienia i usamodzielnienia. W 2013 roku z jego wsparcia skorzystało 50 osób,
- trzy placówki wsparcia dziennego (gmina Piła), prowadzone w formie opiekuńczej, zapewniające dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań. W 2013 roku tego typu opieką zostało objętych 61 dzieci,

- dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze w Pile i w Osieku n/Notecią (jeden typu socjalizacyjnego i jeden typu rodzinnego), zapewniające całodobową opiekę i wychowanie dzieciom i młodzieży całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej. W 2013 roku ich opieką zostało objętych łącznie 25 dzieci,
- sześć warsztatów terapii zajęciowej (WTZ Rządkowo, WTZ Ujście, WTZ przy ul. Motylewskiej w Pile, WTZ Liszkowo, WTZ Leżenica, WTZ w Pile prowadzony przez Caritas przy ul. Browarnej), które zapewniają osobom z niepełnosprawnością możliwość uczestniczenia w rehabilitacji społecznej i zawodowej. W 2013 roku z ich wsparcia skorzystało 185 osób,
- jeden klub integracji społecznej w Pile, którego celem działań jest reintegracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W roku 2013 działaniami KIS objętych zostało 206 osób,
- dwie jednostki specjalistycznego poradnictwa w Pile – poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód⁹.

Z rekomendacji, jakie jednostki organizacyjne pomocy społecznej powiatu pilskiego zamieściły w tegorocznych sprawozdaniach oceny zasobów pomocy społecznej wynika, że za najbardziej priorytetowe obszary związane z rozwojem infrastruktury pomocy społecznej uznano dalszy rozwój specjalistycznego poradnictwa w gminach oraz dziennych form wsparcia skierowanych dla seniorów¹⁰. Zwraca uwagę brak mieszkań chronionych zlokalizowanych na terenie powiatu, umożliwiających prowadzenie samodzielnego życia lub zastępujących pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę.

1.8.3. Instytucjonalne formy opieki nad dzieckiem

Na terenie powiatu pilskiego działa 6 żłobków (wliczając w to kluby malucha), wszystkie one są zlokalizowane na terenie m. Piły¹¹. Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową wyniósł pod koniec 2013 roku 2,1% i był niższy od odsetka dla województwa o 0,8 p. p. Ogółem opieką żłobkową objętych zostało 122 dzieci¹². Zdecydowanie większą dostępnością charakteryzuje się oferta przedszkoli – 71,3% dzieci w wieku 3-6 lat korzysta z opieki instytucjonalnej (analogiczny odsetek dla województwa wielkopolskiego wynosi 75,4%) i na przestrzeni ostatnich lat systematycznie wzrasta. Z kolei do czterdziestu pięciu szkół podstawowych (w tym do dwóch szkół specjalnych) zlokalizowanych w powiecie uczęszcza 8 363 uczniów. Ponad połowa szkół (57,7%) nie posiada stołówek, a co dziesiąta nie dysponuje świetlicą szkolną. Powiat pilski dysponuje ponadto dwudziestoma dwoma gimnazjami (do których uczęszcza 4 562 uczniów), w tym trzema specjalnymi, a także

⁹ Opracowano na podstawie informacji zawartych na stronie internetowej PCPR w Pile: <http://www.pcpr.pila.pl/pcpr/> oraz sprawozdania *Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2013 rok*,

¹⁰ Sprawozdanie *Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2013 rok*

¹¹ Rejestr żłobków: <https://empatia.mpips.gov.pl/rejestr-zlobkow>

¹² Stan na 31.12.2013 r., Bank Danych Lokalnych,

sześćdziesięcioma dwoma szkołami ponadgimnazjalnymi¹³. Funkcjonuje tutaj również czterdzieści sześć świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży¹⁴.

Korzystnie na tle innych powiatów województwa wielkopolskiego wypadają współczynniki ilości uczniów szkół podstawowych oraz gimnazjalnych przypadających na jeden komputer z Internetem – wynoszą odpowiednio 113,3% oraz 123,6% w porównaniu ze średnią wojewódzką; wskaźnik ten jest jednak niższy od średniej wojewódzkiej w przypadku szkół ponadgimnazjalnych – 89,3% (gdzie średnia dla województwa =100).

Wydatki na oświatę i wychowanie stanowiły 33,5% w budżecie powiatu na 2012 r. (wskaźnik ten zmalał od 2010 roku, kiedy to wynosił 36,9%)¹⁵.

1.8.4. Wsparcie rodziny i piecza zastępcza

Organizowanie wsparcia w formie pracy z rodziną jest obowiązkiem gminnych instytucji samorządowych – główną rolę w świadczeniu tej formy wsparcia odgrywają ośrodki pomocy społecznej (zadania te mogą być także zlecane przez gminę/miasto innym podmiotom). Zgodnie z *Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, praca z rodziną przyjmuje w szczególności takie formy, jak:

- udzielanie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego;
- prowadzenie terapii i mediacji;
- świadczenie usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych;
- udzielanie pomocy prawnej, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- organizowanie grup wsparcia i grup samopomocowych dla rodzin przeżywających sytuacje kryzysowe (art. 10 ust. 3).

W celu wsparcia rodzin przeżywających trudności gminy mogą zatrudniać asystentów rodziny. Powołanie asystenta rodziny jest obecnie zadaniem fakultatywnym dla gmin. Od 1 stycznia 2015 r., zgodnie z *Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, zatrudnienie asystenta rodziny będzie dla gmin obligatoryjne. Pod koniec 2013 r. we wszystkich gminach powiatu pilskiego zatrudnionych było zaledwie 14 asystentów rodziny (na terenie województwa wielkopolskiego – 288), z których wsparcia skorzystało 213 rodzin. W celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzina, przy współpracy asystenta, może zostać objęta pomocą *rodziny wspierającej* – jest to rodzina z bezpośredniego otoczenia dziecka, czyli np. sąsiedzi czy rodzina zaprzyjaźniona. Niestety, na terenie powiatu pilskiego nie funkcjonuje jeszcze żadna taka rodzina¹⁶.

¹³ Stan na 31.12.2012 r., Bank Danych Lokalnych,

¹⁴ Sprawozdanie *Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2013 rok*

¹⁵ Stan na 31.12.2012 r., Bank Danych Lokalnych

¹⁶ *Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za rok 2013.*

W roku 2013 na zadania związane ze wsparciem rodziny (w tym: asystenci rodziny i rodziny wspierające) w powiecie pilskim przeznaczona została kwota 379 737 zł (3,1% wydatków całego województwa)¹⁷.

Organizacja pieczy zastępczej jest z kolei zadaniem własnym powiatu. Piecza zastępcza ma zapewnić pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub, gdy jest to niemożliwe – dążyć do przysposobienia dziecka.

Wyróżniamy:

- Rodzinną pieczę zastępczą,
- Instytucjonalną pieczę zastępczą.

Rodzinną pieczę zastępczą jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dąży do przysposobienia dziecka, przygotowania dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenia potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych. Formami pieczy zastępczej są:

1) rodzina zastępcza,

- a. spokrewniona,
- b. niezawodowa, umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż trójkę dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa),
- c. zawodowa – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż trójkę dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa), w tym:
 - zawodowa specjalistyczna – umieszcza się w niej w szczególności: dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (jednolity tekst Dz. U. 2010 Nr 33, poz. 178 z późn. zm.), małoletnie matki z dziećmi,
 - zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego – przyjmuje dziecko na podstawie orzeczenia sądu w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12a ustawy z dnia 29 VII 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
 - zawodowa niespokrewniona z dzieckiem, wielodzietna (funkcjonuje nie dłużej niż przez okres 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy, tj. do 31 XII 2014 r.)

2) rodzinny dom dziecka – w tym samym czasie może w nim przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa)¹⁸.

¹⁷ Sprawozdanie *Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2013 rok*

¹⁸ *Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (Dz. U. Nr 149, poz. 887 z późn. zm.).

Tabela 14. Rodzinna piecza zastępcza w województwie wielkopolskim i powiecie pilskim w 2013r.

2013 R.	RODZINY ZASTĘPCZE SPOKREWNIONE		RODZINY ZASTĘPCZE NIEZAWODOWE		RODZINY ZASTĘPCZE ZAWODOWE		RODZINNE DOMY DZIECKA	
	LICZBA	DZIECI	LICZBA	DZIECI	LICZBA	DZIECI	LICZBA	DZIECI
województwo wielkopolskie	1 815	2 351	1 140	1 565	125	772	13	223
powiat pilski	114	158	60	76	11	58	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za rok 2013

W roku 2013 na terenie powiatu pilskiego funkcjonowało 185 rodzin zastępczych, w tym 114 rodzin zastępczych spokrewnionych, 60 rodzin niezawodowych i 11 rodzin zawodowych. Nie działał żaden rodzinny dom dziecka. Łącznie, w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało 292 dzieci (na terenie całego województwa – 4 911).

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka są objęte opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Pod koniec 2013 r. w powiecie pilskim zatrudnionych było czterech koordynatorów pieczy zastępczej (93 w województwie wielkopolskim), którzy udzielili sto pięćdziesiąt porad w ramach poradnictwa specjalistycznego. Przeszkolono również dwunastu kandydatów na rodziców zastępczych¹⁹.

W roku 2013 na funkcjonowanie rodzin zastępczych na terenie powiatu pilskiego przeznaczona została kwota 103 911 zł (1,6 % wydatków na ten cel całego województwa)²⁰.

Instytucjonalna piecza zastępcza na poziomie powiatów jest sprawowana w formie placówek opiekuńczo-wychowawczych, które są prowadzone jako placówki typu:

- interwencyjnego – zapewniają doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, placówka jest w szczególności obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,
- rodzinnego – wychowują dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwiają wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu, współpracują z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodzin,
- socjalizacyjnego – zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokajają jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizują przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; podejmują działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewniają dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmują dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewniają korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,
- specjalistyczno-terapeutycznego – sprawują opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności dzieckiem: legitymującym się

¹⁹ Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za rok 2013.

²⁰ Sprawozdanie Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2013 rok

orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii, wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym zapewnia dodatkowo odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne.²¹

Tabela 15. Instytucjonalna piecza zastępcza w województwie wielkopolskim i powiecie pilskim w 2013 r.

2013R.	PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE				
	OGÓŁEM	SOCJALIZACYJNE	INTERWENCYJNE	RODZINNE	SPECJALISTYCZNO-TERAPEUTYCZNE
województwo wielkopolskie	63	43	11	16	1
powiat pilski	2	1	0	1	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za rok 2013.

Na terenie powiatu pilskiego działają dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze, w tym jedna socjalizacyjna i jedna rodzinna. Brakuje placówki interwencyjnej. W 2013 r. z usług tego typu placówek skorzystało łącznie 25 dzieci.

W roku 2013 na funkcjonowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych powiat pilski przeznaczył kwotę 123 211 zł (1,6% wydatków na ten cel całego województwa)²².

1.9. Ekonomia społeczna

W Polsce pojęcie ekonomii społecznej na stałe wpisało się w obszar związany z aktywizacją zawodową grup defaworyzowanych na rynku pracy, zagrożonych marginalizacją i wykluczonych społecznie. W Wielkopolsce w ostatnich latach możemy obserwować bardzo intensywny rozwój ekonomii społecznej, jako komplementarnej części gospodarki województwa. Główną formą aktywności społeczno-gospodarczej w obszarze ekonomii społecznej są przedsiębiorstwa społeczne. Najbardziej popularną i często stosowaną definicją przedsiębiorstwa społecznego jest ta, sformułowana przez pracowników europejskiej sieci badawczej EMES (European Research Network). Według niej za przedsiębiorstwo społeczne uznaje się działalność o celach głównie społecznych, której zyski w założeniu są reinwestowane w te cele lub we wspólnotę, a nie w celu maksymalizacji zysku lub zwiększenia dochodu udziałowców czy też właścicieli.²³ EMES określa kryteria

²¹ Ustawa z dnia 9 VI 2011 r. o wspieraniu rodziny oraz systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887 z późn. zm.).

²² Sprawozdanie Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2013 rok

²³ <http://www.ekonomiaspoleczna.pl/x/433225> [dostęp 14.07.2014]

społeczne i ekonomiczne, którymi powinny charakteryzować się inicjatywy wpisujące się w ekonomię społeczną.

W Wielkopolsce w 2014 roku działało 316 podmiotów ekonomii społecznej²⁴: 9 zakładów aktywności zawodowej, 82 warsztaty terapii zajęciowej, 122 spółdzielnie socjalne, 26 centrów integracji społecznej, 25 klubów integracji społecznej, 2 spółki społeczne, 24 stowarzyszenia prowadzące działalność gospodarczą, 26 fundacji prowadzących działalność gospodarczą.

W powiecie pilskim w 2013 r. funkcjonowało 16 podmiotów ekonomii społecznej: 1 zakład aktywności zawodowej, 8 spółdzielni socjalnych, 1 klub integracji społecznej, 1 centrum integracji społecznej, 6 warsztatów terapii zajęciowej.

1.10. Rynek pracy

Rynek pracy powiatu pilskiego charakteryzuje się dużym potencjałem do zagospodarowania, związanym z rozwiniętym kształceniem zawodowym oraz strategicznymi działaniami na rzecz wspierania przemysłu, rolnictwa i drobnej przedsiębiorczości. Jednocześnie poziom bezrobocia w powiecie lokuje się na poziomie nieco wyższym od poziomu bezrobocia w całym województwie, choć równocześnie pozostaje najniższy w podregionie.

1.10.1. Struktura bezrobocia²⁵

Liczba bezrobotnych z terenu powiatu zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Pile na koniec grudnia 2012 roku wynosiła 7 451 osób i była o 1 022 osób, tj. o 15,9% wyższa niż w grudniu 2011 roku. Wskaźnik ten zmienia się na przestrzeni lat – w latach 2005-2008 malał, a od 2009 roku systematycznie rośnie.

Tabela 16. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH	9 114	7 228	5 382	3 975	5 974	5 984	6 429	7 451

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, sierpień 2014 r.

Na koniec 2012 roku stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła 13,7%, co daje 20. miejsce wśród 31 powiatów w Wielkopolsce (licząc od najniższej).

Tabela 17. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO (%)	16,4	13,1	9,8	7,3	11,1	11,0	11,8	13,7

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, sierpień 2014 r.

²⁴ Liczba KIS, CIS, ZAZ pochodzą z rejestrów Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego <http://www.bip-i.pl/rejestry-ewidencje-i-archiwa/wydzial-polityki-spolecznej-i-zdrowia> [dostęp 14.07.2014]. Liczba pozostałych podmiotów wymienionych powyżej pochodzi z bazy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Poznaniu.

²⁵ Opracowano na podstawie „Raport o stanie powiatu pilskiego” sporządzonego przez Starostwo Powiatowe w Pile, Wydział Funduszy Pomocowych i Zamówień Publicznych

W populacji osób bezrobotnych przeważały kobiety – ich liczba na koniec grudnia 2012 roku wyniosła 3 961 osób, (tj. 53,2% ogółu). W porównaniu z końcem grudnia 2011 roku, udział kobiet był niższy o 1,0 punkt procentowy. Najwyższy odsetek bezrobotnych kobiet zanotowano w gminie Kaczory – 58,0% a najniższy w gminie Miasteczko Krajeńskie – 49,3%. Na koniec grudnia 2012 roku prawo do zasiłku dla bezrobotnych posiadało 1 268 osób, tj. 17,0% zarejestrowanych. W odniesieniu do końca grudnia 2011 roku był on niższy o 0,3 punktu procentowego.

Tabela 18. Bezrobocie a płeć

KATEGORIA	LICZBA BEZROBOTNYCH
Kobiety	3 961
Kobiety z prawem do zasiłku	613
Mężczyźni	3 490
Mężczyźni z prawem do zasiłku	655

Źródło: Opracowano na podstawie „Raport o stanie powiatu pilskiego” sporządzonego przez Starostwo Powiatowe w Pile, Wydział Funduszy Pomocowych i Zamówień Publicznych

Spośród ogółu bezrobotnych 6 219 osób, (tj. 83,47%) to osoby poprzednio pracujące, a 1 232 osoby nigdy nie pracowały (16,53%). Natomiast według stanu na 31 grudnia 2012 roku zarejestrowane były 2 633 osoby zamieszkałe na wsi – stanowiąc 35,34% ogółu bezrobotnych.

Najliczniejszą grupę pod względem posiadanego wykształcenia stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 2 188 osób, (tj. 29,4% ogółu). Bardzo liczna była również grupa osób wykształconych na poziomie szkoły gimnazjalnej i poniżej – 2 053 osoby, (tj. 27,5% ogółu) oraz z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym – 1 864 osoby, (tj. 25,0% ogółu). Wyższe wykształcenie posiadało 757 osób bezrobotnych (tj. 10,2% ogółu), natomiast najmniej osób bezrobotnych posiadało wykształcenie średnie ogólnokształcące – 589 osób, (tj. 7,9% ogółu).

Tabela 19. Liczba bezrobotnych a poziom wykształcenia

POZIOM WYKSZTAŁCENIA	LICZBA BEZROBOTNYCH
Wyższe	757
Średnie zawodowe	1 864
Średnie ogólnokształcące	589
Zasadnicze	2 188
Gimnazjalne i poniżej	2 053

Źródło: Opracowano na podstawie „Raport o stanie powiatu pilskiego” sporządzonego przez Starostwo Powiatowe w Pile, Wydział Funduszy Pomocowych i Zamówień Publicznych

Pod względem posiadanego stażu pracy, najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby ze stażem od 1 roku do 5 lat – 1 735 osób, (tj. 23,3% ogółu). Liczna była również grupa osób ze stażem od 10 do 20 lat – 1 277 osób, (tj. 17,1%) oraz bez stażu pracy – 1 232 osoby, (tj. 16,5%). Najmniej osób posiadało ponad 30 lat stażu pracy – 365 osób, (tj. 4,9% ogółu).

Biorąc pod uwagę wiek osób bezrobotnych należy wskazać, że najwięcej zarejestrowanych mieściło się w przedziale wiekowym od 25. do 34. roku życia – 2 151 osób, (tj. 28,9% ogółu). Liczna była również grupa osób z przedziału do 24 lat – 1 576 osób, (tj. 21,2% ogółu). Najmniej liczne grupy wiekowe stanowiły osoby w wieku powyżej 55. roku życia – 905 osób, (tj. 12,1%).

Tabela 20. Liczba bezrobotnych a wiek

WIEK	LICZBA BEZROBOTNYCH
24 i mniej	15 76
25-34	2 151
35-44	1 471
45-54	1 348
55 i więcej	905

Źródło: Opracowano na podstawie „Raport o stanie powiatu pilskiego” sporządzonego przez Starostwo Powiatowe w Pile, Wydział Funduszy Pomocowych i Zamówień Publicznych

Analizując populację zarejestrowanych osób bezrobotnych pod względem czasu pozostawania bez pracy można zauważyć, że na koniec grudnia br. najliczniejszą grupę stanowiły osoby pozostające bez pracy do 3 miesięcy – 2 701 osób, (tj. 36,25% ogółu). Liczna była również grupa osób pozostających bez pracy od 6 do 12 miesięcy – 1 473 osoby (tj. 19,77%), od 3 do 6 miesięcy – 1 385 osób, (tj. 18,59%) oraz od 12 do 24 miesięcy – 1 188 osób (tj. 15,94%). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy – 704 osoby, (tj. 9,45% ogółu).

W ciągu 12 miesięcy 2012 roku zarejestrowało się 11 554 osób bezrobotnych. W tym samym okresie wyłączono z ewidencji 10 532 osoby. W porównaniu z 12 miesiącami 2011 r. napływ do bezrobocia był wyższy o 506 osób (4,38%), natomiast wyłączenia z ewidencji były niższe o 71 osób (0,67%).

Wśród nowo zarejestrowanych od stycznia do grudnia 2012 r. po raz pierwszy zarejestrowało się 2 396 osób, tj. 20,74% ogółu zarejestrowanych. Natomiast po raz kolejny zarejestrowały się 9 158 osób.

Z ogólnej wielkości napływu do bezrobocia 80,99% stanowiły osoby poprzednio pracujące, a pozostałe 19,01% napływu – osoby dotychczas niepracujące.

Pośród 10 532 osób wyłączonych z ewidencji bezrobotnych 4 173 osoby (39,62%) to osoby podejmujące pracę. Z powodu niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy status bezrobotnego utraciły 4 143 osoby (41,81%). Dobrowolnie zrezygnowało ze statusu bezrobotnego 351 osób (3,33%).

Tabela 21. Liczba bezrobotnych a okres pozostawania bez pracy

OKRES POZOSTAWANIA BEZ PRACY (W MIESIĄCACH)	LICZBA BEZROBOTNYCH
3 i mniej	2 701
3-6	1 385
6-12	1 473
12-24	1 188
powyżej 24	704

Źródło: Opracowano na podstawie „Raport o stanie powiatu pilskiego” sporządzonego przez Starostwo Powiatowe w Pile, Wydział Funduszy Pomocowych i Zamówień Publicznych

1.10.2. Aktywność zawodowa

Wskaźnik aktywności zawodowej ludności powiatu pilskiego, rozumiany jako udział ludności aktywnej zawodowo w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej, wynosi 33,33%. Oznacza to, że co trzeci mieszkaniec powiatu, który ukończył 15. rok życia, pracuje lub jest zarejestrowany jako osoba bezrobotna.

1.11. Gospodarka i przedsiębiorczość

Gospodarka powiatu pilskiego opiera się na kilku fundamentach – rolnictwie, przemyśle i drobnej przedsiębiorczości. Jej kondycja, mierzona różnymi wskaźnikami, systematycznie się poprawia, ale wciąż odnotować można dość silne zróżnicowanie na poziomie poszczególnych gmin.

1.11.1. Liczba podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON

W 2012 roku w powiecie pilskim funkcjonowały 12 443 podmioty gospodarcze, co wskazuje na wzrost liczby podmiotów gospodarczych w powiecie na przestrzeni lat 2008-2012.

Tabela 22. Liczba podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w powiecie pilskim i poszczególnych gminach w latach 2008-2012

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	OGÓŁEM				
	2008	2009	2010	2011	2012
Powiat pilski	11 937	11 853	12 415	12 341	12 443
Miasto Piła	-	8 249	8 572	8 465	8 470
Gmina Białosław	-	256	267	273	277
Gmina Kaczory	-	440	459	462	476
Miasto i Gmina Łobżenica	-	446	464	450	465
Gmina Miasteczko Krajeńskie	-	167	181	177	178
Gmina Szydłowo	-	613	680	710	765
Miasto i Gmina Ujście	-	525	561	579	589

Miasto i Gmina Wyrzysk	-	872	927	917	926
Miasto i Gmina Wysoka	-	285	304	308	297

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

1.11.2. Podmioty gospodarki narodowej według klas wielkości

Zdecydowana większość podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu pilskiego to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników, ich liczba na przestrzeni lat 2008-2012 nieznacznie wzrosła zarówno w skali całego powiatu, jak i w każdej z gmin.

Tabela 23. Podmioty gospodarki narodowej według klas wielkości w powiecie pilskim i poszczególnych gminach w latach 2008-2012

JEDNOSTKA TERYTORIALNA		POWIAT PILSKI	MIASTO PIŁA	GMINA BIAŁOŚLWIE	GMINA KACZORY	MIASTO I GMINA ŁOBZENICA	GMINA MIASTECZKO KRAJENSKIE	GMINA SZYDŁOWO	MIASTO I GMINA UJŚCIE	MIASTO I GMINA WYRZYSK	MIASTO I GMINA WYSOKA
0 – 9	2008	11264	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	Bd
	2009	11185	7831	236	408	413	151	578	492	817	259
	2010	11765	8165	247	429	431	165	646	529	874	279
	2011	11700	8062	253	433	418	161	675	548	866	284
	2012	11799	8057	255	447	432	166	729	558	882	273
10 – 49	2008	569	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	Bd
	2009	564	341	19	27	30	15	34	29	46	23
	2010	545	331	19	25	30	15	33	27	43	22
	2011	536	326	19	24	29	15	34	27	41	21
	2012	528	326	21	23	29	11	34	27	36	21
50 – 249	2008	89	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	Bd
	2009	88	65	0	4	3	1	1	3	9	2
	2010	89	64	0	4	3	1	1	4	10	2
	2011	90	65	0	4	3	1	1	4	10	2
	2012	101	76	0	4	4	1	2	4	8	2
250 – 999	2008	11	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	Bd
	2009	12	9	1	0	0	0	0	1	0	1
	2010	12	9	1	0	0	0	0	1	0	1
	2011	11	9	1	0	0	0	0	0	0	1
	2012	12	9	1	1	0	0	0	0	0	1
1000 I WIĘCEJ	2008	4	bd	bd	bd	bd	Bd	bd	bd	bd	Bd
	2009	4	3	0	1	0	0	0	0	0	0
	2010	4	3	0	1	0	0	0	0	0	0
	2011	4	3	0	1	0	0	0	0	0	0
	2012	3	2	0	1	0	0	0	0	0	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Struktura podmiotów gospodarczych w powiecie pilskim ze względu na klasę wielkości nie podlegała znaczącym zmianom na przestrzeni lat 2008-2012. Zauważyć można jedynie nieznaczny spadek liczby małych przedsiębiorstw oraz wzrost liczby przedsiębiorstw średnich. Zmiany te zachodziły przede wszystkim w mieście Piła.

1.11.3. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON – sektor publiczny i prywatny

W powiecie pilskim w 2012 roku funkcjonowały 543 podmioty w sektorze publicznym oraz 11 900 podmiotów w sektorze prywatnym.

Tabele 24 i 25 . Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON – sektor publiczny i prywatny

SEKTOR PUBLICZNY			
	OGÓŁEM	W TYM	
		PAŃSTWOWE I SAMORZĄDOWE JEDNOSTKI PRAWA BUDŻETOWEGO	PAŃSTWOWE I SAMORZĄDOWE JEDNOSTKI PRAWA BUDŻETOWEGO – GOSPODARSTWA POMOCNICZE
Powiat pilski	543	255	Bd
Miasto Piła	389	133	Bd
Gmina Białośliwie	12	10	-
Gmina Kaczory	25	21	-
Miasto i Gmina Łobżenica	23	20	-
Gmina Miasteczko Krajeńskie	12	9	-
Gmina Szydłowo	21	19	-
Miasto i Gmina Ujście	15	12	-
Miasto i Gmina Wyrzysk	35	23	-
Miasto i Gmina Wysoka	11	8	-

SEKTOR PRYWATNY					
	OGÓŁEM	W TYM M.IN.			
		OSOBY FIZYCZNE PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ	SPÓŁKI HANDLOWE	SPÓŁDZIELNIE	STOWARZYSZENIA, ORG. SPOŁECZNE, FUNDACJE
Powiat pilski	11 900	9 786	729	93	357
Miasto Piła	8 081	6 585	564	56	198
Gmina Białośliwie	265	211	11	5	14
Gmina Kaczory	451	387	21	4	16

Miasto i Gmina Łobżenica	442	366	12	5	28
Gmina Miasteczko Krajeńskie	166	136	7	1	12
Gmina Szydłowo	744	637	37	6	24
Miasto i Gmina Ujście	574	478	27	7	17
Miasto i Gmina Wyrzysk	891	761	42	5	32
Miasto i Gmina Wysoka	286	225	8	4	16

Źródło: Opracowano na podstawie „Raport o stanie powiatu pilskiego” sporządzonego przez Starostwo Powiatowe w Piłce, Wydział Funduszy Pomocowych i Zamówień Publicznych

Zdecydowana większość podmiotów z sektora prywatnego funkcjonujących na terenie powiatu to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (9 786), dużo mniej liczną grupę stanowią spółki handlowe (729). W powiecie działają 93 spółdzielnie oraz 357 stowarzyszeń, organizacji społecznych i fundacji. We wszystkich wskazanych kategoriach najwięcej podmiotów zarejestrowanych jest w mieście Piła.

1.11.4. Nowo zarejestrowane podmioty w rejestrze REGON

W 2012 roku zarejestrowano 1 037 podmiotów w rejestrze REGON, czyli 75 nowych podmiotów na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 26. Podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON ogółem w okresie 2008- 2012 r. w powiecie pilskim

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	NOWO ZAREJESTROWANE PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W REJESTRZE REGON OGÓŁEM				
	2008	2009	2010	2011	2012
Powiat pilski	1 382	1 151	1 409	1 227	1 037
Miasto Piła	bd	717	926	770	668
Gmina Białośliwie	bd	32	36	46	25
Gmina Kaczory	bd	51	52	54	51
Miasto i Gmina Łobżenica	bd	69	55	42	45
Gmina Miasteczko Krajeńskie	bd	13	26	16	11
Gmina Szydłowo	bd	78	86	95	80
Miasto i Gmina Ujście	bd	60	66	65	45
Miasto i Gmina Wyrzysk	bd	87	121	107	89
Miasto i Gmina Wysoka	bd	44	41	32	23

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Na przestrzeni lat 2008-2012 nie można wskazać jednoznacznego trendu w zakresie liczby nowo zarejestrowanych podmiotów w powiecie pilskim. Wskaźnik ten poszczególnych latach fluktuuje, najwyższą wartość w tym okresie czasu osiągnął on w 2010 roku i od tego czasu spada. Najwięcej podmiotów gospodarczych rejestrowanych jest w mieście Piła (668 podmiotów w 2012 roku), na drugim miejscu pod tym względem znajduje się miasto i gmina Wyrzysk (89 podmiotów w 2012 roku). Zdecydowanie najmniej nowych podmiotów rejestrowanych jest w gminie Miasteczko Krajeńskie.

1.11.5. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach

W 2012 roku nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie pilskim ogółem wyniosły 342,7 mln zł.

Tabela 27. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie pilskim w mln zł ogółem i w poszczególnych sektorach ekonomicznych

ROK	OGÓŁEM	ROLNICTWO LEŚNICTWO ŁOWIECTWO I RYBACTWO	PRZEMYSŁ I BUDOWNI- CTWO	HANDEL; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH; TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA; ZAKWATEROWANIE I GASTRONOMIA; INFORMACJA I KOMUNIKACJA	DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZE- NIOWA; OBSŁUGA RYNKU NIERUCHOMOŚCI	POZO- STAŁE USŁUGI
2008	445,9	12,5	262,3	76,6	10,7	83,8
2009	319,0	3,6	234,5	40,4	13,0	27,5
2010	306,6	5,7	214,4	37,2	8,9	40,4
2011	288,9	7,5	205,4	30,9	15,9	29,2
2012	342,7	23,7	250,5	49,2	5,9	13,4

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Analizując poszczególne sektory ekonomiczne, największy udział we wszystkich nakładach w przedsiębiorstwach w 2012 roku miały inwestycje w przemyśle i budownictwie (250,5 mln zł, co stanowi ponad 70% wszystkich nakładów). W 2012 roku zauważyć można zwiększenie nakładów inwestycyjnych w sektorze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa.

1.11.6. Przeciętne wynagrodzenie brutto

Przeciętne wynagrodzenie brutto ogółem w powiecie pilskim w 2012 roku wyniosło 3263,28 zł.

Tabela 28. Przeciętne wynagrodzenie brutto ogółem w zł oraz w relacji do średniej krajowej w powiecie pilskim

ROK	PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIE BRUTTO	PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W RELACJI DO ŚREDNIEJ KRAJOWEJ (POLSKA=100)
2008	2 765,46	87,6
2009	2 873,28	86,7
2010	3 059,54	89,1
2011	3 186,50	87,9
2012	3 263,28	87,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Na przestrzeni lat 2008-2012 zauważyć można stopniowy wzrost przeciętnego wynagrodzenia brutto z 2 765,46 zł. w 2008 roku do 3 263,28 zł. w 2012 roku. We wskazanym okresie nie zmieniła się znacząco relacja przeciętnego wynagrodzenia w powiecie pilskim do średniej krajowej, w 2012 roku wyniosła ona 87,2.

1.12. Bezpieczeństwo publiczne²⁶

Na terenie powiatu za bezpieczeństwo publiczne odpowiedzialna jest Komenda Powiatowa Policji w Pile, Komenda Policji w Wyrzysku oraz Posterunki Policji ulokowane w następujących gminach: Ujście, Szydłowo, Kaczory, Łobżenica, Wysoka, Białośliwie.

W strukturach organizacyjnych Komendy Powiatowej Policji w Pile funkcjonuje 5 wydziałów i 1 referat zajmujące się bezpośrednio zadaniami związanymi z ochroną bezpieczeństwa i porządku publicznego:

- Wydział Kryminalny – realizujący czynności operacyjno-rozpoznawcze, poszukiwawcze, wykrywcze i inne;
- Wydział Dochodzeniowo-Śledczy – realizujący czynności dochodzeniowo-śledcze, prowadzący badania w zakresie kryminalistycznych śladów i dowodów;
- Wydział do Walki z Przestępczością Gospodarczą – realizujący zadania operacyjno-rozpoznawcze ukierunkowane na przestępstwa gospodarcze i korupcyjne, w tym również zadania wynikające z umów i porozumień międzynarodowych;
- Referat do spraw Przestępczości Nieletnich – realizuje czynności procesowe w sprawach czynów karalnych popełnionych przez osoby nieletnie, rozpoznaje środowiska szkolne i młodzieżowe, prowadzi postępowania opiekuńcze oraz poszukiwania nieletnich;
- Wydział Prewencji – realizujący zadania służby prewencyjnej polegające na przeciwdziałaniu popełnienia przestępstw i wykroczeń (ujawnianiu, zapobieganiu oraz ich zwalczaniu), rozpoznaje zjawiska patologii społecznej, realizuje i organizuje służby dzielnicowych, realizuje zadania administracyjno-porządkowe, nadzoruje i realizuje służby dyżurnych, przewodników psów służbowych oraz służby w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych;
- Wydział Ruchu Drogowego – realizuje zadania w zakresie bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz realizuje czynności wyjaśniające w sprawach o wykroczenia drogowe.

1.12.1. Czynniki odpowiedzialne za bezpieczeństwo w powiecie

Na podstawie opracowanej przez Komendę Powiatową Policji w Pile „Informacji o stanie porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu pilskiego za 2012 rok” wyróżniono podstawowe czynniki odpowiedzialne za poziom bezpieczeństwa na terenie powiatu pilskiego:

²⁶ Opracowano na podstawie sprawozdania „Informacji o stanie porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu pilskiego za 2012 rok” sporządzonego przez Komendę Powiatową Policji w Pile

- Rozległość terenu – co nie sprzyja podejmowanym działaniom prewencyjnym mającym na celu ograniczenie przestępczości;
- Sąsiedztwo – powiat pilski bezpośrednio sąsiaduje z dwoma dużymi województwami, wpływa to na pracę wykrywczą, daje możliwość przenikania sprawców z tych województw, jednocześnie utrudnia rozpoznanie ich środowisk;
- Duża rotacja ludności napływowej – zwłaszcza w okresie letnim, mając na uwadze walory turystyczne powiatu;
- Usytuowanie dróg – przez teren powiatu i miasta Piły przebiegają dwie drogi krajowe (K10 i K11), oraz 7 dróg wojewódzkich, co generuje zagrożenie w ruchu drogowym (wypadki, kolizje);
- Niski poziom rozwoju przemysłu – co za tym idzie niewystarczająca ilość miejsc pracy generująca bezrobocie, pośrednio wpływająca na poziom zagrożeń przestępstwami przeciwko mieniu.

W 2012 roku Komenda Powiatowa Policji w Pile poddała szczegółowej analizie między innymi dwa zjawiska szczególnie wpływające na poziom bezpieczeństwa mieszkańców powiatu: przestępczość nieletnich oraz bezpieczeństwo w ruchu drogowym.

1.12.2. Przestępczość nieletnich

Nieletni sprawcy to przede wszystkim uczniowie szkół gimnazjalnych. W 2012 roku najczęściej popełnianymi czynami przez nieletnich było posiadanie i rozprowadzanie środków odurzających (589 przypadków) oraz kradzież cudzej rzeczy, gdzie wykryto 63 tego typu przestępstwa. Znaczną ilość czynów karalnych popełnionych przez nieletnich stanowiły rozboje i wymuszenia rozbójnicze (56 przypadków). Analizując dane na temat przestępczości nieletnich warto zwrócić uwagę na fakt, że przy łącznej liczbie 917 czynów karalnych popełnionych przez nieletnich, jedynie 20 popełniono w placówkach szkolnych, co świadczy o wysokim poziomie bezpieczeństwa w szkołach powiatu pilskiego. Z opublikowanych danych wyłania się również nowa kategoria przestępstw, jaką jest stalking, którego odnotowano 9 przypadków. Listę przestępstw najczęściej popełnianych przez nieletnich przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29. Rodzaj i liczba przestępstw popełnianych przez nieletnich w 2012 roku w powiecie pilskim

RODZAJ PRZESTĘPSTWA	LICZBA CZYNÓW
Posiadanie i rozprowadzanie środków odurzających	589
Kradzież	63
Rozbój, wymuszenie i kradzież rozbójnicza	56
Uszkodzenia rzeczy	49
Groźby karalne	37
Bójki i pobicia	22

Uszkodzenia ciała	13
Znieważenia	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Informacji o stanie porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu pilskiego za 2012 rok” Komenda Powiatowa Policji w Pile

1.12.3. Bezpieczeństwo w ruchu drogowym

W 2012 roku na drogach powiatu pilskiego zaistniało 1250 zdarzeń drogowych. W omawianym okresie odnotowano 128 wypadków drogowych w których zginęło 6 osób, a 188 osób zostało rannych oraz wystąpiły 1122 kolizje. W porównaniu z latami 2010-2011 zmniejszyła się liczba kolizji drogowych, natomiast w niewielkim stopniu odnotowano wzrost liczby wypadków, jedynie o 6 w stosunku do roku 2011. Rozkład liczby zdarzeń drogowych w latach 2010-2012 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Zdarzenia drogowe zaistniałe w latach 2010 - 2012 roku na terenie powiatu pilskiego

RODZAJ ZDARZENIA	2010	2011	2012
Wypadki	110	122	128
Kolizje	1 372	1 253	1 122
Zabici	12	24	6
Ranni	150	156	188

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Informacji o stanie porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu pilskiego za 2012 rok” Komenda Powiatowa Policji w Pile

2. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2015-2025, a inne strategiczne dokumenty

Strategia jako dokument kompleksowy uwzględniać powinien również inne strategiczne opracowania. W zaprezentowanej w niniejszym rozdziale tabeli przedstawione zostały ramowe dokumenty na poziomie Unii Europejskiej, polityki krajowej i lokalnej, których zapisy, pomimo tego, że nie są literalnie wpisane w niniejszą Strategię, to jednak w istotny sposób wyznaczają kierunki działań programowych kształtujących wzrost społeczno-gospodarczy każdego powiatu.

Ramowe zasady dotyczące priorytetów polityki społeczno-gospodarczej zdefiniowane zostały na poziomie dokumentu unijnego – Europa 2020. Jednocześnie ustalenia w nim zawarte przekładają się obecnie na politykę krajową za pośrednictwem trzech kluczowych dokumentów: Strategii Rozwoju Kraju 2020, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego i Strategii Spójności 2014-2020 (w fazie projektu), uzupełnione określonymi programami przedmiotowymi. Analiza pól ponadnarodowego i krajowego została przedstawiona w pierwszej części tabeli.

Jednocześnie Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2015-2025 ma być dokumentem odpowiadającym na realne potrzeby społeczności lokalnej, w związku z tym musi wpisywać się w założenia polityk wojewódzkich oraz tych tworzonych na poziomie powiatu. Stąd potrzeba analizy celów strategicznych wyznaczonych dla całego województwa, ale też powiatu, gdzie strategia rozwoju jest podstawowym dokumentem programowym ukierunkowującym politykę samorządu terytorialnego. W dalszej części w tabeli przedstawione są zatem aktualne strategie na poziomie wojewódzkim i powiatowym warunkujące bazę programową Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2015-2025. Analiza wyżej wymienionych dokumentów pozwoli na stworzenie Strategii, która będzie użytecznym i skutecznym instrumentem realizacji polityki powiatowej w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego.

2.1. Polityki unijne oraz ogólnopolskie

Ogólne priorytety w zakresie działania na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego zostały zdefiniowane na poziomie strategii unijnej oraz kilku strategii krajowych. Znajomość założeń tych dokumentów stanowi punkt wyjścia do dalszej, już operacyjnej, dyskusji na temat lokalnych działań podejmowanych na rzecz wzrostu społeczno-gospodarczego.

Tabela 31. Dokumenty strategiczne z zakresu polityk unijnych i krajowych

DOKUMENT	OBSZAR INTERWENCJI	CHARAKTERYSTYKA (KTO, OD KIEDY DO KIEDY OBOWIĄZUJE, GŁÓWNE ZAŁOŻENIA)	PRIORYTETY/CELE STRATEGICZNE
„Europa 2020 – strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”	Unia Europejska	„Europa 2020” to długookresowy program rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej na lata 2010-2020. Został zatwierdzony w 2010 roku, zastępując realizowaną w latach 2000-2010 Strategię Lizbońską.	Strategia ma 3 priorytety: - Inteligentny wzrost – wspierający rozwój gospodarki opartej na wiedzy, innowacjach i nowych technologiach. - Trwały wzrost – wspierający rozwój niskoemisyjnej, konkurencyjnej gospodarki, wykorzystującej w bardziej efektywny sposób zasoby Wspólnoty. - Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu – wspierający rozwój gospodarki nastawionej na jak najwyższy poziom zatrudnienia oraz zapewniający spójność społeczną, gospodarczą i terytorialną Unii Europejskiej. Priorytety te mają zostać zrealizowane poprzez osiągnięcie do 2020 roku pięciu celów: ▪ Zatrudnienie – 75% osób w wieku 20-64 lat powinno mieć pracę ▪ Badania i rozwój – na inwestycje w badania i rozwój powinniśmy przeznaczać 3 proc. PKB Unii ▪ Zmiany klimatu i zrównoważone wykorzystanie energii – należy ograniczyć emisje gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do poziomu z 1990 r. (lub nawet o 30 proc., jeśli warunki będą sprzyjające); 20% energii powinno pochodzić ze źródeł odnawialnych; efektywność energetyczna powinna wzrosnąć o 20%. Edukacja - ograniczenie liczby uczniów przedwcześnie kończących edukację do poziomu poniżej 10%, co najmniej 40% osób w wieku 30-34 powinno mieć wykształcenie wyższe Walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym – zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o co najmniej 20 mln.
Strategia Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego	Unia Europejska	Strategia Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego, przyjęta 26 października 2009 roku, stanowi zintegrowane ramy, które umożliwią	Celem Strategii jest aktywizacja i wykorzystanie potencjału regionu Morza Bałtyckiego powstałego w wyniku rozszerzenia Unii Europejskiej w 2004 roku. Cel ten ma być osiągnięty poprzez realizację następujących czterech filarów

		Unii Europejskiej i państwom członkowskim określenie potrzeb i dostosowanie ich do dostępnych zasobów poprzez koordynację odpowiednich działań politycznych, zapewniając w ten sposób regionowi Morza Bałtyckiego możliwość korzystania ze zrównoważonego środowiska i optymalny rozwój gospodarczo-społeczny. Obejmuje ona makroregion, w którego skład wchodzi 8 państw członkowskich Unii Europejskiej: Dania, Estonia, Litwa, Łotwa, Finlandia, Niemcy, Polska, Szwecja.	tematycznych: ▪ Region zrównoważony ekologicznie, ▪ Region dobrobytu, ▪ Region dostępny i atrakcyjny, ▪ Region bezpieczny,
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Polska	Strategia Rozwoju Kraju 2020 zgodnie z założeniami systemu zarządzania rozwojem kraju jest najważniejszym dokumentem w perspektywie średniookresowej, określający cele strategiczne rozwoju kraju do 2020 roku oraz 9 zintegrowanych strategii, służących realizacji założonych celów rozwojowych. Strategia Rozwoju Kraju 2020 wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe.	Celem głównym Strategii jest wzmocnienie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów, zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę życia ludności. Wskazane zostały trzy główne obszary strategiczne, wokół których koncentrować się będą cele realizacyjne i działania rozwojowe: 1. Sprawne i efektywne państwo. 2. Konkurencyjna gospodarka. 3. Spójność społeczna i gospodarcza.
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Polska	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030), przyjęta przez Radę Ministrów dnia 13 grudnia 2011 r., jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. Jego celem strategicznym jest efektywne	KPZK 2030 wyznacza 6 celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju: 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności. 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju

		wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia: konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie czasu.	wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów. 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej. 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski. 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa. 6. Przywrócenie i utwalenie ładu przestrzennego.
Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii Europa 2020	Polska	Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii Europa 2020, przyjęty przez Radę Ministrów dnia 26 kwietnia 2011 roku, jest dokumentem, który pokazuje jak Polska w najbliższych latach odpowie na stojące przed nią wyzwania. Konstrukcja KPR zakłada korelację polskich celów rozwojowych z priorytetami wyznaczonymi w strategii „Europa 2020”.	Krajowy Program Reform skupia się na tych działaniach, które mają na celu odrabianie zaległości rozwojowych oraz budowie nowych przewag konkurencyjnych, w trzech obszarach priorytetowych: 1. Infrastruktura dla wzrostu zrównoważonego; 2. Innowacyjność dla wzrostu inteligentnego; 3. Aktywność dla wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020	Polska	To kompleksowy średniookresowy dokument strategiczny odnoszący się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim. Dokument ten określa cele i priorytety rozwoju Polski w wymiarze terytorialnym, zasady i instrumenty polityki regionalnej, nową rolę regionów w ramach polityki regionalnej oraz zarys mechanizmu koordynacji działań podejmowanych przez poszczególne resorty.	Celem strategicznym SRK do 2020 jest: efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Rozwinięciem celu strategicznego są trzy cele szczegółowe polityki regionalnej: 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów, 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych, 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

2.2. Polityki regionalne

Regionalne dokumenty strategiczne stanowią ważny punkt odniesienia dla *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2015-2025*. Dorobek planistyczny województwa wyznacza ramowy plan rozwoju dla całego regionu, którego powiat pilski jest znaczącym podmiotem, zarówno pod względem realizowanej przez niego funkcji społeczno-gospodarczej, jak i kulturalnej. Zatem tworząc kierunki i cele działań w zakresie dynamizowania rozwoju społeczno-gospodarczego powiat pilski powinien uwzględniać priorytety wyznaczane dla rozwoju całego województwa. Najistotniejszym dokumentem jest w tym kontekście *Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020*, która ma być skutecznym instrumentem realizacji polityki wewnątrzregionalnej. Praktyczny punkt odniesienia stanowi również *Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny*, gdzie opisane są poszczególne obszary interwencji na obszarze całego województwa oraz szczegółowe programy działań. Na poziomie wojewódzkim analizie poddana została również *Regionalna Strategia Innowacji dla Wielkopolski na lata 2010-2020*, jako dokument pozwalający spojrzeć na wyzwania stojące przed województwem z perspektywy rozwoju rozwiązań innowacyjnych dotyczących nie tylko sektora gospodarki, ale również kultury innowacyjności wprowadzanej w różne obszary życia społecznego.

Tabela 32. Dokumenty strategiczne z zakresu polityk wojewódzkich

DOKUMENT	POZIOM	CHARAKTERYSTYKA	PRIORYTETY/CELE STRATEGICZNE
Wielkopolska 2020. Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku	Województwo	Strategia stanowi zmodyfikowaną wersję dokumentu przyjętego w 2005 roku, zmienioną w wyniku przyjęcia nowych dokumentów strategicznych oraz planistycznych na poziomie krajowym, unijnym oraz konieczności uwzględnienia zadań wynikających z kolejnej perspektywy finansowej UE 2014-2020. Strategia stanowi użyteczny i skuteczny instrument realizacji polityki wewnątrzregionalnej przy uwzględnieniu polityk krajowych i europejskich. Wielkopolska 2020 roku – w wyniku stopniowego osiągania celów strategii ma być regionem inteligentnym, innowacyjnym i spójnym.	Strategia zawiera 9 celów Strategicznych rozpisanych na cele operacyjne: I. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej regionu. II. Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami. III. Lepsze zarządzanie energią. IV. Zwiększanie konkurencyjności metropolii poznańskiej i innych ośrodków wzrostu w województwie. V. Zwiększenie spójności województwa. VI. Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu. VII. Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia. VIII. Zwiększanie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa. IX. Wzrost bezpieczeństwa i sprawności zarządzania regionem.

Kontrakt Wojewódzki dla Województwa Wielkopolskiego	Województwo	Przedmiotem Kontraktu jest określenie zasad i warunków dofinansowania Regionalnego Programu Operacyjnego. Kontrakt określa również kwotę dofinansowania zadań realizowanych przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego w ramach komponentu regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.	
Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku	Województwo	Jest to ramowy dokument określający cele i priorytety polityki społecznej w regionie oraz wskazuje na możliwe formy i zakres współpracy między lokalnymi podmiotami polityki społecznej. Realizacja Strategii sprzyjać ma zrównoważonemu rozwojowi osiąganemu przez budowanie spójnych i funkcjonalnych społeczności, promocję zaradności obywateli, ustalenie hierarchii chronionych zasad i priorytetów, angażowanie podmiotów niepublicznych w tworzenie i realizację programów społecznych.	Strategia zawiera 5 priorytetów strategicznych rozpisanych na cele operacyjne i zadania adresowane do dzieci i młodzieży, seniorów, osób z ograniczeniami sprawności, osób z wysokiego ryzyka socjalnego. Priorytety strategiczne to: I. Wielkopolska równych szans i możliwości II. Zdrowi wielkopolanie III. Bezpieczna Wielkopolska IV. Wielkopolska obywatelska V. Samorząd województwa wielkopolskiego partnerem, doradcą, konsultantem lokalnych podmiotów polityki społecznej
Regionalna Strategia Innowacji dla Wielkopolski na lata 2010-2020	Województwo	Jest to dokument opisujący założenia i sposób realizacji wielkopolskiej polityki innowacyjnej. Samorząd Województwa Wielkopolskiego dostrzega swoją rolę jako lidera i koordynatora działań z zakresu podnoszenia innowacyjności i konkurencyjności regionu. Osiągnięcie tak określonego celu wymaga jednak systemowych działań różnych podmiotów regionalnego systemu innowacji: samorządów lokalnych, jednostek naukowo-badawczych oraz instytucji otoczenia biznesu, dzięki którym wielkopolskie przedsiębiorstwa będą w stanie skutecznie wprowadzać innowacje i konkurować na rynkach międzynarodowych.	Strategia zawiera programy strategiczne, które rozpisane są na cele główne i operacyjne. Programy strategiczne to: I. Innowacyjny urząd II. Partnerstwa dla innowacyjności III. Innowacyjne przedsiębiorstwa IV. Skuteczne instytucje otoczenia biznesu V. Edukacja dla innowacji VI. Współpraca nauki z gospodarką VII. Proinnowacyjny samorząd lokalny

2.3. Polityki wewnętrzne

Przy tworzeniu *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2015-2025* konieczne jest uwzględnienie ramowych dokumentów, które tworzone są na poziomie powiatu. Ważnym punktem odniesienia jest dorobek planistyczny powstały na bazie dotychczasowej Strategii dotyczącej lat 2007-2015. Niniejsza Strategia jest w dużej mierze aktualizacją oraz modyfikacją dotychczasowego dokumentu.

Należy podkreślić, że większość dokumentów planistycznych straciło bądź wkrótce straci swą aktualność i dlatego zachodzi potrzeba ich opracowania na lata następne. Dotyczy to *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Pilskiego na lata 2008-2015*, będącej dla powiatu dokumentem programowym tworzącym ramy dla polityk społecznych, *Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2007-2013*. Na potrzeby ochrony i podniesienia jakości środowiska naturalnego w ramach zadań samorządu powiatowego został opracowany *Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pilskiego*, którego aktualizacja opracowana została na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019. Następną aktualizacja opracowana zostanie w roku 2015 na lata 2016-2019 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2020-2023.

3. Analiza SWOT

Przed przystąpieniem do opracowania katalogu celów strategicznych, operacyjnych oraz kierunków działań dokonano analizy zasobów powiatu w kontekście szans rozwojowych, zagrożeń, ale także czynników, które decydują o jego potencjale lub też hamują jego wzrost. Skutecznym narzędziem analizy strategicznej jest metoda SWOT.

Nazwa pochodzi od akronimu angielskich słów strenghts (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse w otoczeniu), threats (zagrożenia w otoczeniu). Kompleksowe badania otoczenia danej organizacji, w tym przypadku powiatu pilskiego i jego wewnętrznego potencjału, pozwalają na określenie priorytetów rozwojowych. Pomocna będzie w tym kontekście przeprowadzona diagnoza, która wyróżnia główne problemy oraz deficyty rozwojowe. Poza statystykami publicznymi istotnym wkładem w opracowanie SWOT mieli przedstawiciele różnych środowisk z terenu powiatu. Na zorganizowanych spotkaniach konsultacyjnych podzielili się oni swoimi opiniami na temat otoczenia, koniecznych do przeprowadzenia reform, ale także walorów i potencjałów powiatu.

Analiza SWOT powiatu pilskiego dotycząca jego szans rozwojowych uwzględnia zakres kompetencyjny samorządu powiatowego, jego możliwości budżetowe oraz określony, dziesięcioletni, horyzont czasowy obowiązywania Strategii. Została ona podzielona na cztery główne obszary strategiczne: przestrzeń, środowisko, gospodarka, kapitał społeczny.

ANALIZA SWOT

	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	MOCNE STRONY	SZANSE
POZYTYWNE	- powiat jest jednym z większych powiatów ziemskich w województwie i kraju, posiada duży potencjał ludnościowy, - subregionalna rola powiatu i związane z nią ułożenie szeregu instytucji o charakterze ponadpowiatowym (m.in. Sąd Rejonowy, Prokuratura, delegatura GUS), - drogowy węzeł komunikacyjny (w powiecie krzyżują się drogi krajowe nr 10 Szczecin-Warszawa oraz nr 11 Bytom-Kołobrzeg), - południowa obwodnica powiatu pilskiego na odcinku Ujście – Ruda, - lądowisko o powierzchni ponad 320 ha, z jednym z najdłuższych pasów startowych w Polsce, - rozwój sieci teleinformatycznych, w tym również wykorzystanie nowych technologii w systemie państwowego ratownictwa medycznego, - walory przyrodniczo-krajobrazowe (las, jeziora), - silne rzemiosło, - dobrze warunki do rozwoju produkcji rolnej, - gospodarstwa rolne o dużym areale, - rozwinięta infrastruktura podmiotów ekonomii społecznej, - dobrze warunki do rozwoju turystyki: szlaki wodne, Wyrzyska Kolejka Powiatowa, Muzeum Kultury Ludowej w Osieku n/Notecią, fragment Międzynarodowej Trasy Rowerowej R1, - wysoka jakość kształcenia zawodowego odpowiadająca na potrzeby lokalnego rynku pracy, - potencjał gospodarczy miasta Piła, - wykorzystanie funduszy zewnętrznych na projekty inwestycyjne i aktywne formy zmniejszania bezrobocia, - infrastruktura ochrony zdrowia,	- lokalizacja (położenie w północnej Wielkopolsce na styku trzech województw), - rządowy program budowy autostrad i dróg szybkiego ruchu, - plan budowy obwodnicy północnej, - rozwój Internetu szerokopasmowego, - rewitalizacja obszarów przemysłowych, - wykorzystanie Doliny Noteci do celów gospodarczych i turystycznych, - rozwój przetwórstwa opartego na własnym potencjale producentów rolnych, - inwestycje w „zielone miejsca pracy”, - duża ilość atrakcyjnych miejsc do wykorzystania w celu rozwoju turystyki, - rozwój szkolnictwa wyższego (PWSZ, WSB oraz ośrodki zamiejscowe UAM w Poznaniu), - rozwój firm z branży logistycznej, - rozwój technologii innowacyjnych, - funkcjonowanie klastra turystycznego, - przyjazny samorząd pomocny w zakresie wsparcia przedsiębiorczości i proinwestycyjna polityka władz lokalnych, - intensywny rozwój ekonomii społecznej jako narzędzie w tworzeniu nowych miejsc pracy, szczególnie dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, - nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej, - Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) jako szansa na wspólne projekty powiatu i gmin, - współpraca samorządów terytorialnych z organizacjami pozarządowymi, - wzrost liczby dobrze wykształconych absolwentów na lokalnym rynku pracy, - rozwój gospodarstw agroturystycznych, - aktywna działalność podmiotów na rzecz integracji społecznej osób niepełnosprawnych, - pozytywne efekty programów aktywizujących osoby bezrobotne.

ANALIZA SWOT

	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
NEGATYWNE	- długi czas dojazdu do ośrodka wojewódzkiego, - niedostateczny stan techniczny części dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich oraz sieci dróg do stolicy powiatu, - niedostateczna sieć ścieżek rowerowych, - niewystarczająca infrastruktura wodno-kanalizacyjna w części obszarów wiejskich, - trudności z uruchomieniem lotniska w Pile dla celów gospodarczych i turystycznych, - słabo rozwinięta sieć infrastruktury turystycznej, - mała liczba podmiotów gospodarczych, - niska dochodowość gospodarstw rolnych, - rosnący odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, - relatywnie wysoka stopa bezrobocia, - niedoinwestowana służba zdrowia oraz zadłużenie szpitali, - słaba dostępność do podstawowej opieki zdrowotnej na obszarach wiejskich, - słaba dostępność do specjalistycznych usług medycznych, - brak spójnego systemu promocji powiatu, - brak współpracy środowiska naukowego z biznesem w zakresie wdrażania innowacji i nowych technologii, - niewystarczające wsparcie dla osób starszych, samotnych, chorych, w tym również brak oddziałów geriatrycznych w Szpitalu Specjalistycznym w Pile i w Szpitalu Powiatowym w Wyrzysku Sp. z o.o. oraz oddziałów dla osób długotrwale chorych, - ubożenie części społeczeństwa pozostającej bez pracy i słabiej wykształconej.	- wsparcie dla powiatu przez ośrodek wojewódzki nieadekwatne do oczekiwań, - brak dróg ekspresowych, - niedoinwestowanie wybranych połączeń kolejowych, - duża odległość od ośrodków metropolitalnych, - zmieniające się dyrektywy unijne dotyczące wykorzystywania zasobów naturalnych, - niedostateczne wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, - zaniedbania w zakresie regulacji rzek, - niewielka liczba instytucji prowadzących działalność badawczo-rozwojową, - niska innowacyjność przedsiębiorstw, - małe zainteresowanie kapitału polskiego i zagranicznego terenem powiatu, - migracja ludzi młodych i dobrze wykształconych za granicę lub do dużych ośrodków miejskich, - drenaż intelektualny – wyjazd absolwentów liceów do większych ośrodków uniwersyteckich (np. Poznań), - negatywne procesy demograficzne: spadek liczby urodzeń, starzejące się społeczeństwo, - niedostateczna liczba programów profilaktyki w zakresie ochrony zdrowia, - zmieniające się często regulacje prawne (np. Prawo zamówień publicznych).

4. Prognozowanie. Misja oraz obszary strategicznych działań

4.1. Misja i wizja Strategii

Misja jest podstawą, na której opiera się Strategia. Wyznacza ogólny kierunek rozwoju, jaki powinien przyjąć powiat oraz definiuje pozytywny cel do realizacji. Misja jest na tyle ogólnym wyrażeniem, iż musi być ona nadbudowana określonymi priorytetami i zdaniami, które stanowią praktyczne narzędzie jej realizacji.

Zatem na każdym etapie opracowywania bazy strategicznej misja jest punktem wyjścia i drogowskazem dla opracowanych priorytetów i zadań.

MISJA

Wzmocnienie potencjału gospodarczego, przyrodniczego i społecznego powiatu na rzecz zrównoważonego rozwoju i poprawy jakości życia jego mieszkańców.

Wizja jest wyobrażeniem przyszłej pozycji rozwojowej, którą osiągnie powiat w wyniku realizacji Strategii w określonej perspektywie czasowej – niniejsza strategia zakłada 10-letni program realizacji określonej wizji. Wizja ma motywować i inspirować do działania na rzecz osiągnięcia przedstawionego w niej celu.

WIZJA

Powiat pilski *zielone płuca* oraz lider rozwoju społeczno-gospodarczego północnej Wielkopolski.

4.2. Identyfikacja obszarów strategicznych

Wyznaczenie obszarów strategicznych jest podstawą do sformułowania celów operacyjnych oraz kierunków działania. Pomocna w tym kontekście będzie przeprowadzona wcześniej diagnoza społeczna powiatu pilskiego oraz analiza SWOT, które to pozwoliły uchwycić obszary deficytowe w rozwoju powiatu, wymagające wsparcia ze strony samorządu.

4.2.1. Przestrzeń przyjazna mieszkańcom

Priorytet ten zwraca uwagę na znaczącą rolę otoczenia w kształtowaniu jakości życia mieszkańców. Przestrzeń rozumiana nie tylko jako komunikacja, ale również zasoby instytucjonalne w obszarze kultury sportu, turystyki są podstawowym determinantem rozwoju społeczno-gospodarczego.

Potencjał rozwojowy warunkowany jest przez przestrzeń ujętą w kilku zasadniczych aspektach. Po pierwsze, rozwój infrastruktury drogowej definiowany przez takie cele szczegółowe jak budowa i modernizacja dróg powiatowych, budowa obwodnicy zwiększającej przepustowość ruchu na drogach powiatowych oraz lobbowanie przez lokalnych decydentów na rzecz rozwoju dróg krajowych i wojewódzkich. Budowa i modernizacja dróg powiatowych poprawia z jednej strony jakość życia mieszkańców, ale również jest czynnikiem zwiększającym potencjał gospodarczy i inwestycyjny powiatu. Równie istotne jest wsparcie na rzecz modernizacji istniejących linii kolejowych, jednak warto podkreślić ograniczone kompetencje samorządu powiatowego w tym zakresie.

Infrastruktura drogowa i kolejowa jest działaniem priorytetowym, gdyż powiat pilski leży na skrzyżowaniu newralgicznych szlaków transportowych. Jednak równie istotne są inwestycje w skali mikro poczynając od ścieżek rowerowych, a kończąc na chodnikach, czy rozwoju malej architektury (ławki, oświetlenie).

Przestrzeń ujęta jest również przez zasoby instytucjonalne na rzecz podniesienia jakości życia mieszkańców. Przyjazne otoczenie to takie, które charakteryzuje się wysoką dostępnością do obiektów kulturalnych i sportowych oraz tworzy warunki dostępu do Internetu.

Tworząc przyjazną przestrzeń nie można zapominać o osobach znajdujących się w trudnej sytuacji społecznej. Rozbudowa infrastruktury służącej opiece nad osobami starszymi, samotnymi, długotrwale chorymi i osobami z niepełnosprawnością jest ważnym wyzwaniem, przed jakim stoi powiat pilski wraz z jego jednostkami organizacyjnymi. Z jednej strony należy wyznaczyć sobie cel, jakim jest stopniowe dochodzenie do standardów w jednostkach i placówkach pomocy społecznej, z drugiej konieczne jest podejmowanie ciągłego wysiłku w zakresie rozbudowy istniejącej już infrastruktury.

Przyjazna przestrzeń to również tworzenie odpowiednich warunków dla rozwoju gospodarczego w kompetencjach, jakie posiada w tym zakresie powiat. Należy w tym względzie wykorzystać zasoby będące w posiadaniu powiatu. Po pierwsze, jest to lądowisko, które mogłoby przyjąć funkcję lotniska użytku publicznego o ograniczonej certyfikacji. W proponowanych kierunkach działań uwzględnione zostały takie propozycje jak obsługa ruchu General Aviation, czy działalność cargo lotniczego. Warto jednak podkreślić, że kierunek działań będzie w tym względzie zależny od koniunktury gospodarczej i zapotrzebowania na tego typu usługi. Drugim zasobem jest rzeka Noteć, którą należy wykorzystać do celów gospodarczych i turystycznych, co jest możliwe przez regulacje rzek i jej odpływów oraz modernizację śluz.

4.2.2. Gospodarka

Drugi obszar strategiczny skupia się na działaniach w zakresie stymulowania i kreowania odpowiednich warunków do rozwoju gospodarczego. Powiat może w tym zakresie wykorzystać swoją wiedzę i wcześniejsze doświadczenia na temat pozyskiwania środków unijnych proponując doradztwo przedsiębiorcom oraz organizacjom pozarządowym. Aktualnie jest to kwestia szczególnie istotna, gdyż kraje Unii Europejskiej wchodzi w nowy okres programowania i alokacji środków finansowych.

Istotne jest również zaangażowanie powiatu w promocję przedsiębiorczości na poziomie województwa, kraju i za granicą oraz wsparcie rozwoju międzysektorowej współpracy (samorząd – przedsiębiorcy – trzeci sektor), co może skutecznie stymulować rozwój gospodarczy.

Strategia zakłada koncentrację na wybranych gałęziach gospodarki, które charakteryzują się wysokim potencjałem rozwojowym. Z uwagi na walory przyrodnicze powiatu w pierwszej kolejności szeroko objętym wsparciem powinna być objęta turystyka. W tym kontekście Klaster Turystyczny „Doliny Noteci” jest tym przedsięwzięciem, które wymaga wsparcia i dalszego rozwoju. Zapisane działania koncentrować się będą również na pomocy oferowanej gospodarstwom agroturystycznym głównie w zakresie promocji i sieciowania usług, ale również organizacji cyklicznych imprez mających na celu przyciągnięcie turystów spoza powiatu. Osobnym zadaniem w ramach rozwoju turystyki jest lobbowanie na rzecz rozwoju infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej w powiecie.

Mówiąc o strategicznych gałęziach gospodarki należy również pamiętać o przetwórstwie rolno-spożywczym. Do strategicznych zadań można tu zaliczyć promocję nowoczesnego sadownictwa, czy działania na rzecz grup producentów, giełd i rynków hurtowych na terenie powiatu. W powiecie pilskim istotną rolę odgrywa rzemiosło, w ramach kompetencji powiat może zaangażować się w pomoc przy organizacji spotkań rzemieślników, propagować pilskie rzemiosło w ramach podejmowanych przedsięwzięć promocyjnych.

4.2.3. Środowisko

Powiat pilski jest w dużej mierze terenem o charakterze rolniczym, poza tym charakteryzuje się wysokim wskaźnikiem lesistości, dużą ilością jezior oraz zróżnicowaną florą i fauną. Są to naturalne zasoby, które odpowiednio wykorzystane mogą stać się podstawowym determinantem rozwoju społeczno-gospodarczego. W niniejszej Strategii działania na rzecz środowiska są zdefiniowane w dwóch zasadniczych celach strategicznych: skuteczna ochrona środowiska przed zanieczyszczeniami oraz wykorzystanie walorów środowiskowych w rozwoju powiatu.

Jeżeli chodzi o pierwszy z wymienionych celów, Powiat kontynuował będzie monitoring stanu zanieczyszczenia wód, działania wspierające monitoring zanieczyszczenia powietrza oraz upowszechniał informacje na temat procedury utylizacji materiałów niebezpiecznych. Priorytetowym działaniem jest podnoszenie świadomości ekologicznej poprzez promocję rozwiązań ekologicznych w prowadzeniu przedsiębiorstw oraz edukację ekologiczną. Ta ostatnia oprócz odpowiednio zaplanowanych zajęć lekcyjnych polegać ma na inwentaryzacji i upowszechnianiu materiałów dotyczących ekologii w powiecie oraz realizacji spójnej komunikacji wizualnej związanej z typami odpadów do segregacji.

Drugi cel zdefiniowany jako wykorzystanie walorów środowiskowych w rozwoju powiatu, stawia nacisk na promocję śródlądowych dróg wodnych, czy wspieranie działań na rzecz melioracji wybranych obszarów powiatu. Motorem rozwoju powiatu powinna być turystyka oparta na bogatych zasobach środowiskowych, dlatego powiat dążyć będzie do rozwoju infrastruktury turystycznej pieszej, rowerowej i wodnej.

4.2.4. Rozwój kapitału ludzkiego

Głównym beneficjentem rozwoju społeczno-gospodarczego są mieszkańcy powiatu. Dążenie do poprawy jakości życia poprzez działania na rzecz przyjaznego otoczenia, gospodarki tworzącej miejsca pracy, czy zadania związane z ochroną środowiska wpływającego na zdrowie, ale też podniesienie walorów turystycznych powiatu, są podstawowym determinantem rozwoju kapitału ludzkiego. Zostały one już zapisane we wcześniej definiowanych obszarach strategicznych, natomiast w tym miejscu warto skupić się na konkretnych inicjatywach z zakresu rynku pracy, edukacji, polityki społecznej, czy rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

Ważną kwestią w stymulowaniu rozwoju powiatu jest aktywizacja potencjału jego mieszkańców. Świadomość tożsamości regionalnej, gotowość do zaangażowania w życie społecznej wspólnoty, ale także zdrowy styl życia, dostęp do edukacji to te wymiary życia jednostki, które mają fundamentalne znaczenie jeśli chodzi o kondycję społeczną każdego powiatu. Powiat musi jednak zapewnić kształcenie zwiększające szanse na rynku pracy, głównie przez podnoszenie jakości kształcenia zawodowego.

W obszarze kapitału społecznego wciąż odnotować można wiele niepokojących zjawisk: bezrobocie, ubożenie, niezaspokojone aspiracje wielu kategorii mieszkańców. Są to wyzwania stojące przed polityką społeczną szczególnie w obszarze polityki rodzinnej. Biorąc pod uwagę Ustawę o pomocy społecznej powiat w tym zakresie zobowiązany jest do udzielania wsparcia rodzinom, dzieciom i osobom młodym, które znalazły się w sytuacji kryzysowej poprzez zapewnienie całodobowej opieki dzieciom, tworzenie zawodowych rodzin zastępczych, tworzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego, w tym poradnictwa dla rodzin zastępczych.

Kolejnym obszarem problemowym zdefiniowanym jako strategiczny dla zrównoważonego rozwoju jest wzrost zakresu pomocy dla osób starszych. Jest to z jednej strony aktywizacja społeczna umożliwiająca uczestnictwo ludzi starszych w życiu społecznym: wycieczki, spotkania z ludźmi nauki, kultury czy sportu oraz organizacja imprez rozrywkowo wypoczynkowych, czy udział w imprezach na terenie powiatu. Z drugiej strony należy skupić się na usługach społecznych adresowanych do osób starszych poprzez podnoszenie standardu opieki w DPS, w tym podnoszenie kwalifikacji kadry i rozszerzenie oferty terapeutycznej.

Mimo, iż kwestia integracji osób z niepełnosprawnościami jest zagadnieniem wielopłaszczyznowym wpisującym się w obszar rynku pracy, ale też wsparcia rodziny, to jednak z uwagi na istotność tej grupy, specyfikę jej potrzeb, ale również kompetencje samorządu powiatowego w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami, problematyka ta wymaga wyodrębnienia z szeregu innych kwestii społecznych. W tym kontekście zapisano cel strategiczny: aktywizacja zawodowa i rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych wraz z szeregiem proponowanych zadań w tym zakresie.

Nacisk położony jest również na podnoszenie jakości zarządzania publicznego poprzez rozwój e-usług, upowszechnianie narzędzi konsultacji społecznych, czy kontynuowanie współpracy z gminami i powiatami Północnej Wielkopolski.

5. Obszary strategiczne, cele i kierunki działań

OBSZAR STRATEGICZNY: PRZESTRZEŃ PRZYJAZNA MIESZKAŃCOM

CEL STRATEGICZNY 1: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY DROGOWEJ

CEL OPERACYJNY:
BUDOWA I MODERNIZACJA DRÓG POWIATOWYCH

CEL OPERACYJNY: WSPARCIE
ROZWOJU INFRASTRUKTURY
KOLEJOWEJ

KIERUNKI DZIAŁAŃ

Budowa i modernizacja nawierzchni dróg powiatowych	Przebudowa dróg nr 1205P, 1197P, 1060P, 1182P oraz 1177P stanowiących ciąg obwodnicy północnej powiatu pilskiego	Projektowanie i modernizacja przestrzeni publicznej przyjaznej mieszkańcom: modernizacja ciągów pieszych, rozwój małej architektury	Lobbowanie na rzecz budowy i modernizacji dróg krajowych i wojewódzkich	Budowa międzygminnych ścieżek rowerowych na rzecz wsparcia mobilności mieszkańców	Wsparcie na rzecz modernizacji istniejących linii kolejowych wraz z infrastrukturą
--	--	---	---	---	--

CEL STRATEGICZNY 2: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY NA RZECZ PODNIESIENIA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

CEL OPERACYJNY: BUDOWA I MODERNIZACJA
INFRASTRUKTURY SŁUŻĄCEJ REKREACJI MIESZKAŃCÓW
POWIATU

CEL OPERACYJNY: WSPARCIE ROZWOJU SIECI TELEINFORMACYJNEJ

KIERUNKI DZIAŁAŃ

Rozwój oraz poprawa stanu infrastruktury sportowej	Rozwój oraz poprawa stanu infrastruktury instytucji kultury	Wspieranie działań na rzecz tworzenia dostępu do bezpłatnego Internetu szerokopasmowego, szczególnie na obszarach wiejskich oraz dla osób z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności	Wspieranie działań na rzecz tworzenia hot spotów w miejscach użyteczności publicznej
--	---	---	--

CEL STRATEGICZNY 3: ROZBUDOWA I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ

CEL OPERACYJNY:
PODJĘCIE DZIAŁAŃ NA RZECZ PODNIESIENIA POZIOMU
OCHRONY ZDROWIA MIESZKAŃCÓW POWIATU

CEL OPERACYJNY: ROZBUDOWA
I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY SŁUŻĄCEJ
OPIECIE NAD OSOBAMI STARSZYMI,
SAMOTNYMI, DŁUGOTRWALE CHORYMI I
OSOBAMI Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

CEL OPERACYJNY: PODJĘCIE DZIAŁAŃ NA
RZECZ AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ OSÓB
Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

KIERUNKI DZIAŁAŃ

Rozwój Szpitala Specjalistycznego w Pile jako centrum usług medycznych północnej Wielkopolski i zwiększenie dostępności do jego świadczeń specjalistycznych

Wsparcie dla zwiększenia dostępności ambulatoryjnej opieki specjalistycznej

Dostosowanie Szpitala Powiatowego w Wyrzysku Sp. z o.o. i Szpitala Specjalistycznego w Pile do obowiązujących standardów w zakresie infrastruktury i wyposażenia podmiotów świadczących usługi medyczne

Dochodzenie do standardów (ustawowych) w jednostkach i placówkach pomocy społecznej

Rozwój infrastruktury społecznej na rzecz wsparcia osób ubogich i znajdujących się w trudnej sytuacji socjalnej

Zwiększenie dostępności istniejącego zaplecza rehabilitacyjnego, z jednoczesną rozbudową jego infrastruktury technicznej

Wsparcie rozwoju Zakładów Aktywności Zawodowej i Warsztatów Terapii Zajęciowej oraz podmiotów ekonomii społecznej zatrudniających osoby z niepełnosprawnościami

CEL STRATEGICZNY 4: PLANOWANIE PRZESTRZENI NA RZECZ KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARCZEJ I TURYSTYCZNEJ POWIATU

CEL OPERACYJNY: DZIAŁANIA NA
RZECZ SZERSZEGO WYKORZYSTANIA
POTENCJAŁU LĄDOWISKA W PILE

CEL OPERACYJNY: ROZWÓJ POTENCJAŁU
TURYSTYCZNEGO I GOSPODARCZEGO
W OPARCIU O RZĘKĘ NOTEĆ

CEL OPERACYJNY: TWORZENIE WARUNKÓW DLA ROZWOJU
RÓŻNYCH FORM TURYSTYKI I REKREACJI

KIERUNKI DZIAŁAŃ

Dążenie do uruchomienia lotniska użytku publicznego o ograniczonej certyfikacji, obsługi ruchu General Aviation, w tym ruchu biznesowego, cargo lotniczego

Wsparcie działalności Aeroklubu Ziemi Pilskiej

Współpraca na poziomie regionalnym z samorządami gminnymi, powiatowymi i wojewódzkimi na rzecz budowy infrastruktury turystycznej i poprawy żeglowności

Wspieranie utrzymania i modernizacji śluz

Wspieranie regulacji rzeki i jej dopływów na wybranych odcinkach w celu zwiększenia ich potencjału gospodarczego

Wsparcie i dalszy rozwój Klastra Turystycznego „Dolina Noteci”

Rewitalizacja Wyrzyskiej Kolejki Powiatowej jako produktu turystycznego

Wsparcie inicjatyw gminnych na rzecz rozwoju bazy turystycznej, w tym gospodarstw agroturystycznych

Współpraca z Wielkopolską Organizacją Turystyczną w zakresie organizacji szkoleń dotyczących podnoszenia jakości usług turystycznych

OBSZAR STRATEGICZNY: GOSPODARKA**CEL STRATEGICZNY 1: TWORZENIE WARUNKÓW DLA ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI****CEL OPERACYJNY: PODJĘCIE DZIAŁAŃ NA RZECZ ZWIĘKSZENIA SKUTECZNOŚCI ABSORBCJI ŚRODKÓW ZEWNĘTRZNYCH (W TYM Z UE) PRZEZ SEKTOR PUBLICZNY I PRYWATNY****KIERUNKI DZIAŁAŃ**

Współpraca z Wielkopolskim Regionalnym Obserwatorium Terytorialnym w zakresie korzystania z systemu monitorowania polityk publicznych w województwie wielkopolskim w celu stymulowania rozwoju gospodarczego

Wsparcie doradcze w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych (w tym z UE)

Współpraca z instytucjami na szczeblu województwa (Urząd Marszałkowski, Wojewódzki Urząd Pracy, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych)

Inicjowanie współpracy sektora publicznego z pozarządowym dla zwiększenia skuteczności pozyskiwania dotacji

Wsparcie w zakresie pozyskiwania dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej z Funduszu Pracy i środków UE

CEL OPERACYJNY: WSPIERANIE POWSTAWANIA KLASTRÓW W POSZCZEGÓLNYCH GAŁĘZIACH GOSPODARKI**CEL OPERACYJNY: ROZWÓJ SYSTEMU WSPÓŁPRACY MIĘDZY INSTYTUCJAMI KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO A PODMIOTAMI RYNKU PRACY****CEL STRATEGICZNY 2: DĄŻENIE DO ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU POWIATU****CEL OPERACYJNY: WSPARCIE ROLNICTWA I PRZETWÓRSTWA ROLNO-SPOŻYWCZEGO****CEL OPERACYJNY: WSPARCIE ROZWOJU RZEMIOSŁA****KIERUNKI DZIAŁAŃ**

Promocja nowoczesnego sadownictwa

Promocja współpracy międzynarodowej przedsiębiorstw przetwórczych

Wsparcie działania grup producentów, giełd i rynków hurtowych na terenie powiatu

Systemowe działania na rzecz melioracji poszczególnych obszarów powiatu

Współpraca z Cechem Rzemiosł Różnych

Wsparcie szkoleń i warsztatów dla rzemieślników z powiatu

Wsparcie procesu sieciowania rzemieślników

CEL OPERACYJNY: ZAPEWNIENIE SPRAWNEGO SYSTEMU KOMUNIKOWANIA SIĘ MIĘDZY STOLICĄ POWIATU A GMINAMI**CEL OPERACYJNY: PROMOCJA ZACHOWAŃ PRZEDSIĘBIORCZYCH****KIERUNKI DZIAŁAŃ**

Wykorzystanie wskazań Obszarów Strategicznych Interwencji do wspólnych działań gmin powiatu

Organizacja spotkań/konferencji/warsztatów dotyczących zagadnień kluczowych dla rozwoju powiatu

Konsultacja strategii rozwoju gmin pod kątem komplementarności ze strategią rozwoju powiatu

Edukacja w zakresie przedsiębiorczości na poziomie szkół ponadgimnazjalnych

Wsparcie dla inwestycji o oddziaływaniu ponadgminnym

Promocja pozarolniczych źródeł zarobkowania

CEL STRATEGICZNY 3: PROMOCJA POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO POWIATU**CEL OPERACYJNY: PROMOCJA POWIATOWEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W KRAJU I ZA GRANICĄ****CEL OPERACYJNY: WSPARCIE ROZWOJU MIĘDZYSEKTOROWEJ WSPÓŁPRACY (SAMORZĄD – PRZEDSIĘBIORCY – TRZECI SEKTOR) NA RZECZ ROZWOJU GOSPODARCZEGO****KIERUNKI DZIAŁAŃ**

Wsparcie udziału przedsiębiorców z powiatu w targach i wystawach

Wsparcie realizacji szkoleń z zakresu marketingu i reklamy dla przedsiębiorców z powiatu

Wsparcie w zakresie pozyskiwania przez przedsiębiorców z powiatu partnerów biznesowych z kraju i zagranicznych regionów partnerskich

Trójsektorowa współpraca w zakresie pozyskiwania pracodawców dla powiatu

Promowanie przedsięwzięć zawieranych w formule partnerstwa publiczno-prywatnego

OBSZAR STRATEGICZNY: ŚRODOWISKO**CEL STRATEGICZNY 1: SKUTECZNA OCHRONA ŚRODOWISKA PRZED ZANIECZYSZCZENIAMI****CEL OPERACYJNY: MONITORING EMISJI SZKODLIWYCH SUBSTANCJI****KIERUNKI DZIAŁAŃ**

Wdrażanie założeń Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Pilskiego na lata 2012-2015, z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019 oraz 2020-2023	Monitorowanie wytwarzania odpadów niebezpiecznych w sektorze gospodarczym	Stworzenie mapy zanieczyszczenia powiatu	Upowszechnianie informacji na temat procedury utylizacji materiałów niebezpiecznych	Monitorowanie stanu zanieczyszczenia wód oraz działania wspierające monitoring zanieczyszczenia powietrza
--	---	--	---	---

CEL OPERACYJNY: PROMOCJA ROZWIĄZAŃ EKOLOGICZNYCH W GOSPODARCE POWIATU**CEL OPERACYJNY: EDUKACJA EKOLOGICZNA MIESZKAŃCÓW POWIATU****KIERUNKI DZIAŁAŃ**

Konsultacje dla przedsiębiorców w zakresie korzyści płynących z recyklingu	Promowanie dobrych praktyk w zakresie ekologii w przedsiębiorstwie	Promowanie wykorzystywania naturalnych ekologicznych źródeł energii (OZE – odnawialne źródła energii)	Dbłość o efektywność energetyczną budynków użyteczności publicznej	Wdrażanie założeń Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Pilskiego na lata 2012-2015, z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019 oraz 2020-2023, w zakresie edukacji ekologicznej	Współpraca ze szkołami w zakresie przeprowadzania lekcji dotyczącej ekologii w powiecie	Organizacja ponad-powiatowych Olimpiad Ekologicznych dla uczniów wszystkich typów szkół
--	--	---	--	--	---	---

CEL STRATEGICZNY 2: WYKORZYSTANIE WALORÓW ŚRODOWISKOWYCH W ROZWOJU POWIATU**CEL OPERACYJNY: OCHRONA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO****KIERUNKI DZIAŁAŃ**

Komplementarność działań z założeniami Planu Ochrony Środowiska dla Powiatu Pilskiego na lata 2012-2015, z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019 oraz 2020-2023		Ochrona przyrody i krajobrazu zgodnie z wymogami prawnymi dotyczącymi obszarów Natura 2000		Ochrona i zrównoważone użytkowanie lasów	Ochrona gleb	Ochrona zasobów kopalin	Prowadzenie monitoringu stanu ochrony środowiska przyrodniczego
CEL OPERACYJNY: WYKORZYSTANIE GOSPODARCZE OBSZARÓW WODNYCH		CEL OPERACYJNY: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ POWIATU					
KIERUNKI DZIAŁAŃ							
Promocja śródlądowych dróg wodnych	Promocja wykorzystywania zasobów wodnych jako naturalnego źródła energii	Stworzenie mapy ścieżek spacerowych i do nordic walkingu	Rozbudowa sieci turystycznych tras rowerowych, w tym odcinka Międzynarodowej Trasy Rowerowej EuroRoute R1	Współpraca z Lasami Państwowymi w zakresie utwardzania wybranych dróg leśnych w celu podniesienia jakości turystyki pieszej	Współpraca z gminami powiatu na rzecz rozwoju szeroko pojętej bazy turystycznej (m.in. agroturystyka, gastronomia, turystyka wodna, rowerowa, miejsca postoju)	Promocja oferty turystycznej powiatu w postaci wydawnictw i na stronach internetowych, a także poprzez udział w targach turystycznych	
OBSZAR STRATEGICZNY: ROZWÓJ KAPITAŁU LUDZKIEGO							
CEL STRATEGICZNY 1: ROZWÓJ LOKALNEGO RYNKU PRACY							
CEL OPERACYJNY: ŁAGODZENIE SKUTKÓW BEZROBOCIA I AKTYWIZACJA LOKALNEGO RYNKU PRACY				CEL OPERACYJNY: WSPIERANIE ROZWOJU EKONOMII SPOŁECZNEJ			
KIERUNKI DZIAŁAŃ							
Współpraca ze środowiskiem przedsiębiorców i otoczeniem biznesu w ramach Powiatowej Rady Zatrudnienia w celu optymalizacji oferty edukacyjnej szkół i dostosowania jej do potrzeb rynku	Aktywne pozyskiwanie środków z UE na rzecz aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluceniem społecznym, w tym osób niepełnosprawnych oraz	Wsparcie szkoleniowo-doradcze oraz dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy	Podnoszenie kompetencji zawodowych i społecznych osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w szczególności: po 50. roku życia, długotrwale	Współpraca z gminami w celu przyciągania na lokalny rynek pracy inwestorów krajowych i zagranicznych	Podejmowanie i wsparcie działań promocyjnych, kampanii budujących „dobry klimat” wokół podmiotów ekonomii społecznej	Udział w lokalnych i regionalnych partnerstwach, inicjatywach na rzecz rozwoju sektora ekonomii społecznej	Wspieranie powstawania spółdzielni socjalnych

pracy	łagodzenie skutków bezrobocia		bezrobotnych oraz kobiet i osób młodych do 25. roku życia				
CEL STRATEGICZNY 2: ZAPEWNIENIE KSZTAŁCENIA ZWIĘKSZAJĄCEGO SZANSE NA RYNKU PRACY							
CEL OPERACYJNY: STAŁE DOSTOSOWYWANIE KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA DO POTRZEB RYNKU PRACY							
KIERUNKI DZIAŁAŃ							
Monitorowanie wyników nauczania w szkołach	Podnoszenie jakości kształcenia zawodowego we współpracy z pracodawcami i uczelniami			Badanie losów absolwentów		Stworzenie Centrum Kształcenia Zawodowego w Pile dla potrzeb subregionu	
CEL STRATEGICZNY 3: PODNOSZENIE JAKOŚCI SYSTEMU EDUKACYJNEGO							
CEL OPERACYJNY: WYRÓWNYWANIE SZANS EDUKACYJNYCH DZIECI I MŁODZIEŻY							
KIERUNKI DZIAŁAŃ							
Rozbudowa i modernizacja obiektów oświatowych w celu zapewnienia odpowiednich standardów lokalowych	Inwestycje w wyposażenie laboratoriów praktyk zawodowych		Dążenie do zwiększenia oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, szczególnie dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi		Inicjowanie i wspieranie w placówkach oświatowo-wychowawczych i opiekuńczych korepetycji w formie wolontariatu nauczycielskiego, studenckiego, uczniowskiego		Zwiększenie wykorzystania technologii teleinformatycznych i multimedialnych w kształceniu
CEL OPERACYJNY: ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI PROGRAMÓW EDUKACYJNYCH SŁUŻĄCYCH READAPTACJI ZAWODOWEJ ORAZ NABYWANIU UMIEJĘTNOŚCI NIEZBĘDNYCH W URUCHAMIANIU DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ					CEL OPERACYJNY: WZMACNIANIE WRAŻLIWOŚCI SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ NA PROBLEMY SPOŁECZNE I POBUDZANIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ SPRZYJAJĄCEJ ICH ROZWIĄZANIU		
KIERUNKI DZIAŁAŃ							

Zapewnienie dostępu do informacji o możliwościach kształcenia ogólnego i zawodowego, w tym szczególnie dotarcie z informacją o zawodach nadwyżkowych i deficytowych w powiecie	Wspieranie i promocja zajęć służących budowaniu postaw rozwijania umiejętności społecznych oraz przedsiębiorczości młodego pokolenia	Inicjowanie i wspieranie projektów dydaktycznych kształcących umiejętności samodzielnego rozwiązywania problemów, kreatywności, przedsiębiorczości i postaw innowacyjnych	Poradnictwo na temat oczekiwań pracodawców, potrzeb i możliwości rynku pracy	Inicjowanie zróżnicowanych form działań sprzyjających kształtowaniu u dzieci i młodzieży postaw patriotycznych oraz przybliżaniu historii i dorobku kulturalnego miasta, gminy, powiatu	Włączanie w proces dydaktyczny programów otwierających świadomość mieszkańców powiatu na problemy osób starszych i osób z niepełnosprawnościami
--	--	---	--	---	---

CEL STRATEGICZNY 4: BEZPIECZNY POWIAT

CEL OPERACYJNY: ZWIĘKSZENIE POCZUCIA BEZPIECZEŃSTWA OBYWATELI

CEL OPERACYJNY: WSPARCIE REALIZACJI PROGRAMÓW EDUKACYJNYCH SŁUŻĄCYCH PROFILAKTYCE UZALEŻNIEŃ

KIERUNKI DZIAŁAŃ

Poprawa warunków materialnych i administracyjnych służb porządkowych, straży pożarnej i inspekcji w celu ich sprawnego funkcjonowania	Rozszerzenie monitoringu wizyjnego powiatowych obiektów użyteczności publicznej	Promocja i wspieranie programów budujących zaufanie i szacunek ludzi młodych do organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości	Współpraca z Komendą Powiatową Policji przy organizacji debat społecznych angażujących mieszkańców powiatu w dialog na rzecz poprawy bezpieczeństwa publicznego	Realizacja programów edukacyjnych, profilaktycznych i terapeutycznych związanych z uzależnieniami, adresowanych do dzieci i młodzieży	Wspieranie programów edukacyjnych na temat zagrożenia uzależnieniami wśród seniorów, osób z niepełnosprawnościami, ofiar i sprawców przemocy, adresowanych do pracowników socjalnych i kadr pomocy społecznej
---	---	--	---	---	---

CEL OPERACYJNY: PRZECIWDZIAŁANIE ZJAWISKOM PRZEMOCY

KIERUNKI DZIAŁAŃ

Rozwój sieci placówek interwencyjnych, placówek pomocy psychologiczno-pedagogicznej i terapeutycznej dla ofiar przemocy	Wspieranie programów przeciwdziałania przemocy rówieśniczej, szkolnej i w środowisku lokalnym	Rozwój poradnictwa i upowszechnienie informacji w zakresie praw ofiar przemocy domowej
---	---	--

CEL STRATEGICZNY 5: PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

CEL OPERACYJNY: WSPARCIE SYSTEMU OPIEKI NAD RODZINĄ I DZIECKIEM**KIERUNKI DZIAŁAŃ**

Udzielanie wsparcia rodzinom, dzieciom i osobom młodym, które znalazły się w sytuacji kryzysowej, poprzez zapewnienie całodobowej opieki dzieciom (zwiększenie liczby rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego)	Propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego, w tym poradnictwo dla rodzin zastępczych	Pomoc usamodzielniającym się wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego	Tworzenie zawodowych rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego
---	---	---	---

CEL OPERACYJNY: AKTYWIZACJA ZAWODOWA I REHABILITACJA SPOŁECZNA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ**KIERUNKI DZIAŁAŃ**

Inicjowanie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób działających na rzecz osób niepełnosprawnych	Wsparcie finansowe (w ramach działań rządowych i programów UE) w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy	Wsparcie w formie dotacji (w ramach działań rządowych i programów UE) umożliwiających osobom niepełnosprawnym rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej	Pomoc w zakupie sprzętu rehabilitacyjnego, w tym również zwiększenie środków na rehabilitację	Dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych oraz dofinansowanie do sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	Świadczenie pomocy finansowej osobom niepełnosprawnym w celu likwidacji barier architektonicznych	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób znajdujących się w trudnej sytuacji socjalnej
---	--	---	---	--	---	---

CEL OPERACYJNY: AKTYWIZACJA SENIORÓW**KIERUNKI DZIAŁAŃ**

Wspieranie różnorodnych form twórczości i ruchu artystycznego najstarszego pokolenia	Wspieranie uniwersytetów trzeciego wieku jako formy autokreacji i samorealizacji najstarszego pokolenia	Podnoszenie standardu opieki w Domach Pomocy Społecznej poprzez podnoszenie kwalifikacji kadry i rozszerzenie oferty terapii	Inicjowanie szkoleń i warsztatów dla pracodawców, pracowników pomocy społecznej i ochrony zdrowia na temat skutków starzenia się ludności i możliwości zaspokajania potrzeb tej kategorii mieszkańców
--	---	--	---

CEL STRATEGICZNY 6: ROZWÓJ SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO

CEL OPERACYJNY: TWORZENIE WARUNKÓW DLA ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO**KIERUNKI DZIAŁAŃ**

Wspieranie organizacji koordynujących dialog społeczny, zarówno w ramach instytucji powiatowych, jak i we współpracy z organizacjami pozarządowym

Korzystanie z konsultacji społecznych w celu sprawnej komunikacji z mieszkańcami powiatu

Podejmowanie działań w zakresie edukacji konsumenckiej (m.in. konkursy z zakresu wiedzy konsumenckiej, seminaria, wykłady, szkolenia)

CEL OPERACYJNY: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO SPRZYJAJĄCEGO SAMOORGANIZACJI I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ ORAZ SŁUŻĄCYCH BUDOWANIU TOŻSAMOŚCI LOKALNEJ**KIERUNKI DZIAŁAŃ**

Wspieranie inicjatyw obywatelskich wykorzystujących potencjał obywateli, w tym szczególnie mieszkańców terenów wiejskich

Wspieranie działań edukacyjnych integrujących dzieci i młodzież z powiatu pilskiego

Wspieranie organizacji pozarządowych realizujących działania upowszechniające bogactwo kulturowe powiatu

Wsparcie dla działań przybliżających młodemu pokoleniu przeszłość powiatu

CEL STRATEGICZNY 7: PODNOSZENIE JAKOŚCI ZARZĄDZANIA PUBLICZNEGO**CEL OPERACYJNY: PODNIESIENIE SPRAWNOŚCI ADMINISTRACJI SAMORZĄDOWEJ****CEL OPERACYJNY: ROZWÓJ WSPÓŁPRACY Z POWIATAMI PÓŁNOCNEJ WIELKOPOLSKI****KIERUNKI DZIAŁAŃ**

Rozwój e-usług

Monitoring poziomu świadczenia usług publicznych

Współpraca w zakresie stwarzania warunków dla rozwoju Północnej Wielkopolski

Rozszerzenie współpracy w zakresie wspólnej realizacji zadań publicznych

CEL OPERACYJNY: ROZWÓJ SYSTEMU KONSULTACJI SPOŁECZNYCH		CEL OPERACYJNY: ROZWÓJ WSPÓŁPRACY Z GMINAMI POWIATU PILSKIEGO	
KIERUNKI DZIAŁAŃ			
Rozszerzenie obszarów działań powiatu podlegających konsultacjom społecznym	Wsparcie dla rozwoju budżetu obywatelskiego w gminach	Współpraca w zakresie stwarzania warunków dla rozwoju gospodarczego	Wsparcie dla rozwoju wspólnej realizacji zadań publicznych

6. Monitoring Strategii

Dbłość o aplikacyjny charakter Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2015-2025 wiąże się również z opracowaniem sposobu mierzenia efektów jej wdrażania. Niezbędne jest przedstawienie wskaźników, które umożliwią pomiar realizacji założonych w dokumencie celów.

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały wskaźniki, które umożliwiają monitorowanie każdego wymienionego w Strategii zadania realizowanego w ramach poszczególnych obszarów strategicznych.

Monitoring Strategii może przyjmować dwojaki charakter – okresowy lub finalny. W pierwszym przypadku monitoring oznacza badanie postępu realizacji poszczególnych zadań w wybranym czasie obowiązywania Strategii; może się on odbywać co roku, co dwa lata albo w połowie okresu strategicznego programowania. W drugim przypadku ewaluacji podlega ostateczny stan zrealizowanych zadań, który odbywa się po zakończeniu czasu obowiązywania dokumentu.

W poniższych tabelach przedstawione zostaną wskaźniki służące do monitoringu czterech obszarów strategicznych, celów strategicznych, celów operacyjnych oraz przypisanych im kierunków działań.

Tabela 33. Wskaźniki do monitoringu obszaru strategicznego „Przestrzeń przyjazna mieszkańcom”

CEL STRATEGICZNY	WSKAŹNIKI
Rozwój infrastruktury drogowej	Wysokość środków przeznaczonych na budowę i modernizację nawierzchni dróg powiatowych
	Długość przebudowanych dróg powiatowych wyrażona w km
	Wysokość środków przeznaczonych na budowę i modernizację ścieżek rowerowych
	Długość międzygminnych ścieżek rowerowych
Rozwój infrastruktury na rzecz podniesienia jakości życia mieszkańców	Wysokość środków przeznaczonych na modernizację obiektów sportowych i obiektów kultury
	Liczba zmodernizowanych obiektów sportowych i obiektów kultury
	Liczba utworzonych hot spotów w miejscach użyteczności publicznej
Rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej	Liczba placówek stanowiących dostępne zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia: • środowiskowe domy samopomocy • noclegownie, schroniska i domy dla osób bezdomnych • kluby samopomocy • ośrodki interwencji kryzysowej • jednostki specjalistycznego poradnictwa • placówki wsparcia dziennego • centra integracji społecznej • kluby integracji społecznej
Planowanie przestrzeni na rzecz konkurencyjności gospodarczej i turystycznej powiatu	Uruchomienie lotniska użytku publicznego ograniczonej certyfikacji
	Liczba działań związanych z utrzymaniem i modernizacją śluz
	Liczba działań związanych z regulacją rzek

Tabela 34. Wskaźniki do monitoringu obszaru strategicznego „Gospodarka”

CEL STRATEGICZNY	WSKAŹNIKI
Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości	Liczba działań nakierowanych na współpracę z instytucjami na szczeblu województwa (Urząd Marszałkowski, WUP, ROPS, PFRON)
	Liczba klastrów powstałych na terenie powiatu w poszczególnych gałęziach gospodarki
Dążenie do zrównoważonego rozwoju powiatu	Liczba spotkań/konferencji/warsztatów dotyczących zagadnień kluczowych dla rozwoju powiatu
	Liczba konsultacji społecznych z gminami powiatu pilskiego w obszarze strategicznego rozwoju
Promocja potencjału gospodarczego powiatu	Udział powiatu w przedsięwzięciach krajowych i międzynarodowych dotyczących przedsiębiorczości

Tabela 35. Wskaźniki do monitoringu obszaru strategicznego „Środowisko”

CEL STRATEGICZNY	WSKAŹNIKI
Skuteczna ochrona środowiska przed zanieczyszczeniami	Liczba zrealizowanych procesów monitorowania stanu zanieczyszczenia wód
	Liczba zorganizowanych szkoleń dla przedsiębiorców w zakresie korzyści płynących z recyklingu
	Liczba działań promujących wykorzystywanie naturalnych ekologicznych źródeł energii w powiecie (np. energia wiatrowa, wodna)
Wykorzystanie walorów środowiskowych w rozwoju powiatu	Długość sieci turystycznych tras rowerowych i pieszych, w tym odcinka Międzynarodowej Trasy Rowerowej EuroRoute R-1
	Liczba działań promocyjnych upowszechniających walory środowiskowe i turystyczne powiatu

Tabela 36. Wskaźniki do monitoringu obszaru strategicznego „Rozwój kapitału ludzkiego”

CEL STRATEGICZNY	WSKAŹNIKI
Rozwój lokalnego rynku pracy	Liczba firm nowo utworzonych przez osoby bezrobotne i poszukujące pracy w wyniku wsparcia szkoleniowo-doradczego oraz dotacyjnego
	Liczba projektów dofinansowanych przez UE w ramach aktywnych form zwalczania bezrobocia
	Liczba osób skierowanych na staż z udziałem Powiatowego Urzędu Pracy
	Liczba inicjatyw oraz partnerstw lokalnych i regionalnych, w których bierze udział powiat, na rzecz rozwoju sektora ekonomii społecznej
Zapewnienie kształcenia zwiększającego szanse na rynku pracy	Stworzenie Centrum Kształcenia Zawodowego w Pile dla potrzeb subregionu
	Wyniki nauczania w szkołach ponadgimnazjalnych
	Liczba absolwentów szkół ponadgimnazjalnych podejmujących zatrudnienie lub dalsze kształcenie
	Liczba dodatkowych zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, szczególnie dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi
	Liczba projektów dydaktycznych kształcących umiejętności samodzielnego rozwiązywania problemów, kreatywności, przedsiębiorczości i postaw innowacyjnych
Bezpieczny powiat	Liczba monitorowanych wizyjnie powiatowych obiektów użyteczności publicznej
	Liczba programów oraz akcji o charakterze profilaktycznym i prewencyjnym podnoszących poczucie bezpieczeństwa mieszkańców powiatu
	Liczba zrealizowanych debat społecznych angażujących mieszkańców powiatu w dialog na rzecz poprawy bezpieczeństwa publicznego
	Liczba programów edukacyjnych, profilaktycznych i terapeutycznych związanych z uzależnieniami, adresowanych do dzieci i młodzieży
	Liczba programów profilaktyki zdrowotnej zrealizowanych z wykorzystaniem środków UE
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	Liczba stworzonych rodzin zastępczych/ placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego
	Liczba działań mających na celu koordynowanie/inicjowanie działań współpracujących ze sobą instytucji, organizacji pozarządowych i osób działających na rzecz osób niepełnosprawnych
	Wysokość wsparcia finansowego udzielonego w ramach zatrudniania osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy
	Wysokość wsparcia w postaci dotacji umożliwiających osobom

	niepełnosprawnym rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej
	Liczba działań dotyczących rehabilitacji osób niepełnosprawnych
	Liczba osób uczestniczących w turnusach rehabilitacyjnych
	Liczba świadczeń udzielonych osobom niepełnosprawnym w celu likwidacji barier architektonicznych
	Wskaźnik dostępności kadry pracy socjalnej (liczba pracowników socjalnych/liczba mieszkańców)
Rozwój społeczeństwa obywatelskiego	Liczba projektów mających na celu promowanie idei społeczeństwa obywatelskiego realizowanych przez NGO, finansowanych ze środków Starostwa Powiatowego
	Systematyczna realizacja corocznych powiatowych programów współpracy z organizacjami pozarządowymi.
Podnoszenie jakości zarządzania publicznego	Liczba oferowanych e-usług w ramach powiatowych jednostek samorządu terytorialnego
	Liczba projektów realizowanych we współpracy z innymi samorządami

WYKAZ TABEL I WYKRESÓW

NUMER TABELI	STRONA	TYTUŁ
1	8	Liczba ludności w gminach powiatu pilskiego w 2012 roku
2	9	Gęstość zaludnienia w gminach powiatu pilskiego w 2012 roku
3	15	Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz zużycie wody w powiecie
4	16	Długości sieci wodociągowych oraz kanalizacyjnych w poszczególnych gminach oraz ich wykorzystanie przez mieszkańców
5	16	Statystyki dotyczące sieci gazowej w powiecie
6	17	Statystyki dotyczące sieci gazowej w gminach powiatu
7	17	Liczba mieszkań oddanych do użytkowania
8	17	Liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców
9	18	Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania (m ²)
10	18	Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w zasobach mieszkaniowych poszczególnych gmin
11	19	Typy i ilości szkół oraz liczby ich uczniów i absolwentów
12	22	Liczba świadczeniobiorców i odsetek świadczeniobiorców w stosunku do liczby ludności w gminach powiatu pilskiego
13	23	Liczba osób pobierająca świadczenie pieniężne i niepieniężne w powiecie pilskim
14	29	Rodzinna piecza zastępcza w województwie wielkopolskim i powiecie pilskim w 2013 r.
15	30	Instytucjonalna piecza zastępcza w województwie wielkopolskim i powiecie pilskim w 2013 r.
16	31	Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie
17	31	Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie
18	32	Bezrobocie a płeć
19	32	Liczba bezrobotnych a poziom wykształcenia
20	33	Liczba bezrobotnych a wiek
21	34	Liczba bezrobotnych a okres pozostawania bez pracy
22	34	Liczba podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w powiecie pilskim i poszczególnych gminach w latach 2008-2012
23	35	Podmioty gospodarki narodowej według klas wielkości w powiecie pilskim i poszczególnych gminach w latach 2008-2012
24 i 25	36	Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON – sektor publiczny i prywatny
26	37	Podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON ogółem w okresie 2008- 2012 r. w powiecie pilskim
27	38	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie pilskim w mln zł ogółem i w poszczególnych sektorach ekonomicznych
28	38	Przeciętne wynagrodzenie brutto ogółem w zł oraz w relacji do średniej krajowej w powiecie pilskim
29	40	Rodzaj i liczba przestępstw popełnianych przez nieletnich w 2012 roku w powiecie pilskim
30	41	Zdarzenia drogowe zaistniałe w latach 2010 - 2012 roku na terenie powiatu pilskiego
31	43	Dokumenty strategiczne z zakresu polityk unijnych i krajowych
32	46	Dokumenty strategiczne z zakresu polityk wojewódzkich
33	67	Wskaźniki do monitoringu obszaru strategicznego „Przestrzeń przyjazna mieszkańcom”

34	68	Wskaźniki do monitoringu obszaru strategicznego „Gospodarka”
35	68	Wskaźniki do monitoringu obszaru strategicznego „Środowisko – naturalny zasób powiatu”
36	69	Wskaźniki do monitoringu obszaru strategicznego „Rozwój kapitału ludzkiego”.

NUMER WYKRESU	STRONA	TYTUŁ
1	11	Wskaźnik przyrostu naturalnego w gminach powiatu pilskiego – dane za rok 2012
2	12	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminach powiatu pilskiego – dane za rok 2012
3	13	Saldo migracji międzygminnych w gminach powiatu pilskiego – dane za rok 2012
4	24	Powody udzielania pomocy i wsparcia w powiecie pilskim .